8093

การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย

ด้าน

ทักษะการสื่อสาร

โครงการการศึกษาศักยภาพของเด็กไทย

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. ๒๕๔๒

การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย
ด้านทักษะการสื่อสาร
พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2542
จำนวนพิมพ์ 5,000 เล่ม
ISBN 974-268-7986

เอกสารรายงานวิจัยทางการศึกษาอันดับที่ 233/2542
กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

รายงานการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการศึกษาศักยภาพของเด็กไทยที่มุ่งเน้นการศึกษา และพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ อันได้แก่ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน และคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ได้จัดทำขึ้นโดยการศึกษา รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย ผลจากการศึกษาดังกล่าวได้ประมวลมาเป็นรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย 9 ด้าน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ทุกวิชาทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร ประกอบด้วยเอกสาร 9 ฉบับ คือ

1. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน**ทักษะการเรียน**
2. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน**ทักษะการคิด**
3. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน**ทักษะการสื่อสาร**
4. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน**ทักษะการจัดการ**
5. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน**การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้**
6. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน**ความขยัน อดทน ประหยัด และอดออม**
7. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน**การควบคุมตนเองได้**
8. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน**ความรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง**
9. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน**การช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ มุ่งมั่นพัฒนา**

ผลความสำเร็จครั้งนี้กรมวิชาการขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.อุทุมพร จามรมาน ที่ปรึกษาโครงการ และคณะนักวิจัยที่ร่วมกันศึกษาและสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยไว้ ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับที่ 3 คือการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการสื่อสาร จะเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านทักษะการสื่อสารให้เกิดกับเด็กไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

(นายอำรุง จันทวานิช)
อธิบดีกรมวิชาการ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 36
4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร 36
4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 38
4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 49
บทที่ 3 กระบวนการในการสื่อสารและรูปแบบการพัฒนาทักษะการสื่อสาร 60
1. กระบวนการในการสื่อสาร 60
2. รูปแบบการพัฒนาทักษะการสื่อสาร 62
บทที่ 4 การนำรูปแบบการพัฒนาทักษะการสื่อสารไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน 64
1. แผนการสอนขั้นเตรียมคุณสมบัติที่ดีในการสื่อสาร 65
2. แผนการสอนขั้นนำคุณสมบัติที่ดีในการสื่อสารไปใช้ในการเรียนการสอน 68
บรรณานุกรม 70
คณะผู้จัดทำ 79

บทที่ 1
บทนำ

1. หลักการและความเป็นมา

การศึกษามีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ มุ่งเน้นศักยภาพของคนให้ถึงพร้อมซึ่งคุณสมบัติที่จะอยู่ร่วมในสังคมมนุษย์อย่างมีความสุข กล่าวคือมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ความคิด และทักษะในการปฏิบัติจริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้มีความสุข การมีงานทำ มีรายได้ และมีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้กับสังคมของตนและประเทศชาติ

ดังนั้น ในการศึกษาจะอาศัยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ การเรียนเพื่อรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต สำหรับการเรียนรู้เพื่อชีวิตนั้น เพื่อจะได้สามารถปรับปรุงบุคลิกภาพของตนได้ดีขึ้น ดำเนินงานต่าง ๆ โดยอิสระเสรียิ่งขึ้น มีดุลยพินิจและความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น เกี่ยวกับเรื่องนี้ในการจัดการศึกษาเราจะต้องไม่ละเลยศักยภาพในด้านใดด้านหนึ่งเป็นอันขาด คือ ความจำ การใช้เหตุผล ความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ สมรรถนะทางร่างกาย และทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 121)

การเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ เนื้อหา หลักสูตร และวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนเปลี่ยนไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จำเป็นต้องศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดรูปแบบกระบวนการเรียนการสอน ทั้งในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป

ในกรอบและประเด็นการศึกษาศักยภาพของเด็กไทย ซึ่งระบุไว้ 3 ทักษะ คือ

1. ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต
2. ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน
3. คุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

สำหรับเด็กไทยที่อยู่ในวัยเรียน ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคตมีส่วนสำคัญมาก เพราะจะเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงต่อชีวิต และก้าวต่อไปอย่างมั่นคง ทักษะดังกล่าวได้แก่ ทักษะการเรียน ทักษะการคิด และทักษะในการสื่อสาร

การมีทักษะการสื่อสารนี้ นับวันความสามารถหรือศักยภาพด้านนี้จะกว้างออกไปเรื่อย ๆ ตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะด้านการสื่อสารให้กว้างขึ้น เช่น ทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้แก่ การสนทนา

การซักถาม การอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียน และหลักเกณฑ์ทางภาษา มีทักษะในการนำเสนอ มีวาทะศิลป์ และมีความสามารถทั้งการพูด การเขียนให้ผู้อื่นเข้าใจ มีทักษะในการรับฟังข่าวสารข้อมูล และสามารถวิเคราะห์สารที่ได้รับอย่างมีเหตุผล มีทักษะในการเลือกใช้ช่องทาง (วิธีการ) เครื่องมือ สื่ออุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการสื่อสาร ใช้ทักษะในการสื่อสารที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ รู้จักเลือกใช้ข้อมูลสนับสนุนการสื่อสาร สามารถสรุปความรู้ที่ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ตรงประเด็น สามารถถ่ายทอดความรู้หรืออธิบายและบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ ที่ซับซ้อนได้ มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ภาษาคอมพิวเตอร์ เพื่อการติดต่อสื่อสาร ขยายความสิ่งที่ตัวเองรู้ได้โดยมีข้อสรุปอ้างอิงอย่างมีเหตุผล ตั้งคำถามสิ่งที่ตนสงสัยได้ตรงกับความต้องการของตัวเอง กล้าแสดงออกถึงความสามารถของตัวเอง มีทักษะในการจัดระบบข้อมูล ประเมิน และประยุกต์ใช้ข้อมูล

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับความเจริญในโลกปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือมีความชำนาญในทักษะภาษาไทยครบทั้งสี่ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมถึงความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศที่เป็นภาษาสากลในการติดต่อสื่อสาร หรือความรู้ด้านการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการติดต่อสื่อสารทางไกล และหาความรู้ต่าง ๆ ทาง Internet ด้วยตนเอง นอกจากนี้สื่อสารมวลชนยังมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตในสังคม เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือวารสาร นิตยสาร ควรฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักใช้วิจารณญาณในการรับฟัง รับชมข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรู้จักใช้ประโยชน์เพื่อหาความรู้จากสื่อดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2.2 เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสาร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ปัญหา อุปสรรค เทคนิควิธีการฝึกทักษะการสื่อสาร

2.3 เพื่อเสนอรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพ ด้านทักษะการสื่อสาร

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทักษะการสื่อสาร ได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในหัวข้อต่อไปนี้

1. การสื่อสาร
    - 1.1 ความหมายของการสื่อสาร
    - 1.2 ความสำคัญของการสื่อสาร
    - 1.3 กระบวนการสื่อสาร
    - 1.4 การสื่อสารระหว่างบุคคล
2. หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสาร
    - 2.1 หลักสูตรระดับประถมศึกษา
        - 2.1.1 หลักสูตรวิชาภาษาไทย
        - 2.1.2 หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ
    - 2.2 หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา
        - 2.2.1 หลักสูตรวิชาภาษาไทย
        - 2.2.2 หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ
3. การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
    - 3.1 หลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
    - 3.2 แนวการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร
    - 3.3 ขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร
    - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
    - 4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

1. การสื่อสาร

1.1 ความหมายของคำว่าการสื่อสาร

คำว่าการสื่อสาร (Communication) หมายถึง การมีความเข้าใจร่วมกันต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร (Schramm, 1974)

การสื่อสาร คือ กระบวนการของการถ่ายทอดสาร (message) จากบุคคลหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้ส่งสาร (source) ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้รับสาร (receiver) โดยผ่านสื่อ (channel) (ปรมะ สตะเวทิน, 2535: 7)

การสื่อสาร หมายถึง การนำเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น หรือความรู้สึก โดยอาศัยเครื่องนำไปโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ให้ไปถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการจนทำให้เกิดการกำหนดรู้ความหมายแห่งเรื่องราวนั้นร่วมกันได้

การสื่อสารของมนุษย์ทุกรูปแบบ เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ คือ การกำหนดรู้ความหมายร่วมกัน (สวนิต ยมาภัย, 2536: 18)

สื่อ หมายถึง เครื่องนำไป (เมื่อใช้เป็นนาม) และหมายถึง นำไป (เมื่อใช้เป็นกริยา) สิ่งที่ถูกนำไปอาจเป็นข้อเท็จจริง ความรู้ ความรู้สึก ความต้องการ คำแนะนำ คำสอน แรงกระตุ้น แรงจูงใจ และในปัจจุบันสื่อยิ่งมีความหมายกว้างมากขึ้น รวมถึงกิจกรรมและวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม นิทรรศการ ดนตรี การแสดง ซึ่งสามารถนำความนึกคิด ความรู้ อารมณ์ ตลอดจนเรื่องราวข่าวสารนานาชนิดไปสู่กลุ่มมนุษย์ได้ (สวนิต ยมาภัย, 2536: 7)

สื่ออาจแยกได้เป็น 5 ประเภท

1. สื่อสามัญ หรือสื่อธรรมชาติ ได้แก่ บรรยากาศที่มีอยู่โดยธรรมชาติ เช่น คลื่นแสงและคลื่นเสียง

2. สื่อบุคคลหรือสื่อมนุษย์ ได้แก่ ตัวคนนั้นเองที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องนำเรื่องราวจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง เช่น ผู้สื่อข่าว

3. สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ สื่อที่ทำหน้าที่ได้ในวงจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ป้ายชื่อ สถานที่ ป้ายโฆษณา นิทรรศการ การประชุม การแสดง การแข่งขันกีฬา

4. สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ไปได้ไกล และสำคัญยิ่งในสังคมปัจจุบัน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ ใบประกาศแจ้งความ

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีประสิทธิภาพสูง มีอำนาจนำส่งสูง และแพร่กระจายกว้างขวางมาก เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ โทรศัพท์ แถบบันทึกเสียง วีดิทัศน์ ดาวเทียม สื่อสาร คอมพิวเตอร์

สาร หมายถึง เรื่องราวที่มีความหมายซึ่งมนุษย์สามารถรับรู้ได้จากแหล่งต่าง ๆ สารจะมีความเกี่ยวพันกับสื่ออย่างแยกไม่ออก เพราะถ้าขาดสื่อแล้วสารก็ไม่อาจนำมาใช้ได้ (สวนิต ยมาภัย, 2536: 9)

สารแยกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ข้อเท็จจริง คือ สารที่บุคคลได้รายงานให้ทราบถึงความจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกทางกายภาพ ตามที่ผู้รายงานได้รับรู้ อาจโดยประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์อ้อมก็ได้

2. ข้อคิดเห็นหรือทรรศนะ เป็นปรากฏการณ์ที่ปรากฏอยู่ในจิตใจ หรือในสมองของบุคคล เช่น ความเชื่อ แนวคิด ข้อวินิจฉัย ข้อแนะนำ ข้อสังเกต ส่วนเรื่องที่คิดเห็นอาจเป็นเรื่องของบุคคล วัตถุ สถานที่ เหตุการณ์ พฤติกรรม และสภาพการณ์ต่าง ๆ

3. ความรู้สึก สารแสดงความรู้สึกมีขอบเขตกว้างขวาง เพราะความรู้สึกของมนุษย์อาจมีได้มากมายหลายลักษณะ เช่น ดีใจ เสียใจ น้อยใจ เศร้าใจ ภูมิใจ กังวลใจ ตื่นเต้น ความรู้สึกอยากได้ อยากเป็น อันเป็นสิ่งที่อาจแสดงออกเป็นสาร เพื่อส่งไปให้ผู้อื่นรับทราบ (สวนิต ยมาภัย, 2536: 11-16)

นอกจากนี้ สวนิต ยมาภัย (2536) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ส่งสารที่ดี และผู้รับสารที่ดีไว้ดังนี้

คุณสมบัติของผู้ส่งสารที่ดี

1. เป็นผู้ที่มีเจตนาแน่ชัดที่จะให้ผู้อื่นรับรู้ความประสงค์ของตน

2. เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในเนื้อหาเรื่องราวที่ตนมีความประสงค์ที่จะสื่อสารกับผู้อื่น

3. เป็นผู้มีความพยายามที่จะเข้าใจความสามารถ และความพร้อมในการรับสารของผู้ที่ตนสื่อสารด้วย เช่น ความประสงค์ของผู้รับสาร พื้นความรู้ และประสบการณ์ของผู้รับสาร ทัศนคติของผู้รับสาร และเป็นผู้รู้จักใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการนำเสนอต่อผู้รับสาร

คุณสมบัติของผู้รับสารที่ดี

1. เป็นผู้พยายามรับรู้เรื่องราว ข่าวสารต่างๆ อยู่เป็นนิจ

2. เป็นผู้ที่มีความไวต่อความรู้สึก และถูกต้อง

1. แหล่งสาร (Communication source)
2. ผู้เข้ารหัสสาร (Encoder)
3. เนื้อหาสาร (Message)
4. ช่องสาร (Channel)
5. ผู้ถอดรหัสสาร (Decoder)
6. ผู้รับสาร (Communication Receiver)

แหล่งสารหรือผู้ส่งสารจะต้องมีทักษะในการสื่อสาร เจตคติ ความรู้ ระบบทางสังคมและวัฒนธรรม

เนื้อหาข่าวสาร คือ พฤติกรรมของมนุษย์ในรูปของภาษาเขียน คำพูด

ช่องสาร เป็นตัวกลางหรือสื่อ (medium) และผู้นำสาร (carrier of message)

ผู้รับสาร ได้แก่ คนอ่าน ผู้ฟัง ซึ่งต้องใช้ทักษะพิสัย คือ ความสามารถของระบบประสาทและกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ถอดรหัสเรียบเรียงกลับมาเป็นเนื้อหาข่าวสารในระบบเดียวกับผู้ส่งสาร

1.4 การสื่อสารระหว่างบุคคล

1.4.1 ความหมายของการสื่อสารระหว่างบุคคล

Feinberg (1982) ได้ให้คำจำกัดความของการสื่อสารระหว่างบุคคล คือการสื่อสารที่เกิดขึ้นเมื่อคน 2 คน หรือมากกว่านั้นมีความสัมพันธ์กันเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารโดยผ่านทางปาก และปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้ากัน

Hanneman and McEwen (1975) ได้ให้ความหมาย การสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลไว้ว่า หมายถึง การสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างคนจำนวนเล็กน้อยที่มามีความสัมพันธ์กันในลักษณะเผชิญหน้า

Devito (1986) ได้ให้คำจำกัดความว่า คือ กระบวนการของการรับส่งข่าวสารระหว่างบุคคลสองคน หรือระหว่างบุคคลในกลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดผลบางอย่างและมีการป้อนกลับข้อมูลได้โดยทันที

ปรมะ สตะเวทิน (2529) กล่าวไว้ว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปทำการสื่อสารกันในลักษณะที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง และเป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

คำจำกัดความต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปความหมายของการสื่อสารระหว่างบุคคลได้ว่า หมายถึง กระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลสองคนหรือมากกว่ามีความ

สัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน โดยใช้สัญลักษณ์ที่เป็นภาษาถ้อยคำและไม่ใช่ภาษาถ้อยคำ แต่ละคนสามารถเป็นได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร พร้อมกันนั้นข่าวสารที่ส่งออกอาจก่อให้เกิดผลบางอย่างต่อผู้รับสาร และผู้รับสารสามารถแสดงปฏิกิริยาตอบสนองกลับไปยังผู้ส่งสารได้ทันที

1.4.2 คุณลักษณะของการสื่อสารระหว่างบุคคล

McCroskey (1988) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของการสื่อสารระหว่างบุคคล ดังนี้

1. ในการสื่อสารระหว่างบุคคล บุคคลแต่ละคนจะทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ส่งสาร และผู้รับสารในการสื่อสารแต่ละครั้ง

2. ข่าวสารที่ได้รับครั้งหนึ่ง ๆ จะมีผลต่อข้อมูล ความคิด และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล และมีการกำหนดว่า เมื่อใดจะมีการสื่อสารนั้นอีกครั้งหนึ่ง

3. การสื่อสารระหว่างบุคคล อาจมีสิ่งรบกวนเกิดขึ้นได้ อาจทำให้ผลสำเร็จในการสื่อสารลดน้อยลง

การสื่อสารระหว่างบุคคลจะได้ผลเมื่อทุกคนมีแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง (self concept)

จาระไน แกลโกศล (2535 : 553) ได้เสนอแนะว่าคนเราควรมีความรู้ในเรื่องการรู้ตนเอง การยอมรับตนเอง การรู้จักตนเอง และการเปิดตน เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

การสะสมทางบุคลิกภาพ อาจทำให้เอื้อต่อการเปิดตนเองสู่การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เช่น ชอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น อยากมีเพื่อน รักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน พร้อมที่จะเข้าใจและให้อภัยแก่ผู้อื่น

2. หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสาร

2.1 หลักสูตรระดับประถมศึกษา

2.1.1 หลักสูตรวิชาภาษาไทย

กรมวิชาการ (2535) ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาไว้ดังนี้

ภาษาไทยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ การเรียนการสอนภาษาไทยมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามควรแก่วัย เห็นคุณค่าของ

ภาษา สามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ และมีเหตุผล จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
2. สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสาร ทั้งการรับรู้และถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิผล
3. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนสามารถใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ได้
4. มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ
5. สามารถใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยมาช่วยในการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาและวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล
6. มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดี ทั้งในด้านวัฒนธรรมประจำชาติ และการสร้างเสริมความงดงามในชีวิต การฝึกให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยแบ่งตามระดับชั้น คือ ป.1-2, ป.3-4 และ ป5-6 เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2

1. การเตรียมความพร้อม เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ พูดแสดงความต้องการ สามารถสังเกต และจัดหมวดหมู่สิ่งของต่าง ๆ มีทักษะในการใช้ตา กล้ามเนื้อมือ และกล้ามเนื้ออื่น ๆ ให้สัมพันธ์กัน สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

2. การฟัง เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่ฟัง สามารถจับใจความสำคัญและตอบคำถามได้ มีนิสัยและมารยาทที่ดีในการฟัง สามารถใช้ทักษะการฟังในการเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ทางภาษา หาความรู้และความบันเทิงจากการฟังได้

3. การพูด เพื่อให้มีทักษะในการพูด สนทนา เล่าเรื่อง รายงาน อภิปราย พูดได้ชัดเจนถูกต้อง และสื่อความได้ มีมารยาทในการพูด และใช้ทักษะการพูดเพื่อความบันเทิงได้

4. การอ่าน เพื่อให้มีทักษะในการอ่านในใจและอ่านออกเสียง อ่านได้ถูกต้องชัดเจน มีความเข้าใจในการอ่าน สามารถจับใจความสำคัญและตอบคำถามได้ รู้หลักเกณฑ์ง่าย ๆ เกี่ยวกับการอ่าน และนำไปใช้ได้ มีนิสัยที่ดีในการอ่าน และรักการอ่าน

5. การเขียน เพื่อให้มีทักษะในการเขียน เขียนได้ถูกต้อง สวยงาม สื่อความได้ สามารถคิดลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เขียน มีนิสัยที่ดีในการเขียน รักการเขียนและนำการเขียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4

1. การฟัง เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่ฟัง สามารถจับใจความสำคัญ คิดวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง มีความชื่นชมต่อภาษาไทย และใช้ทักษะการฟังในการเพิ่มพูนความรู้ความคิด มีนิสัยและมารยาทที่ดีในการฟัง หาความรู้และความบันเทิงจากการฟังได้

2. การพูด เพื่อให้มีความสามารถในการคิดลำดับเหตุการณ์ วิพากษ์วิจารณ์สรุปความ มีทักษะในการพูดสนทนา เล่าเรื่อง รายงาน อภิปรายและบรรยายความรู้สึกพูดสื่อความได้ชัดเจนถูกต้อง คล่องแคล่ว มีความชื่นชมต่อภาษาไทย มีมารยาทและบุคลิกที่ดีและใช้ทักษะการพูดเพื่อความบันเทิงต่าง ๆ

3. การอ่าน เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การอ่าน และสามารถนำไปใช้อ่านคำใหม่ ๆ ได้ มีทักษะในการอ่านในใจและอ่านออกเสียงได้ถูกต้องคล่องแคล่วรวดเร็วสามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์และวิเคราะห์ใจความสำคัญ ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่าน การใช้พจนานุกรม การเลือก การใช้ การเก็บรักษาหนังสือ และการใช้ห้องสมุด ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และความเพลิดเพลินในยามว่าง และรักการอ่าน

4. การเขียน เพื่อให้มีทักษะในการเขียน เขียนได้ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นระเบียบสวยงาม และสื่อความได้ เขียนอย่างมีรูปแบบได้ สามารถคิดลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เขียน เขียนแสดงความนึกคิดอย่างเสรี และเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ มีนิสัยที่ดีในการเขียน รักการเขียน และนำการเขียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

1. การฟัง เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่ฟัง สามารถจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ หาหลักการ เจตนารมย์ และนัยของข้อความและเรื่อง มีความชื่นชมต่อภาษาไทย และใช้ทักษะการฟังในการเพิ่มพูนความรู้ ความคิด มีนิสัยและมารยาทที่ดีในการฟัง หาความรู้และความบันเทิงจากการฟังได้

2. การพูด เพื่อให้ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์ วิพากษ์วิจารณ์ และสรุปความ มีทักษะในการพูดประเภทต่าง ๆ พูดสื่อความได้ชัดเจนถูกต้อง คล่องแคล่วและมีวิจารณญาณในการใช้คำพูดได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล กล้าพูด และสามารถใช้คำพูดในการติดต่อสื่อสารด้านมนุษยสัมพันธ์ และธุระการงานได้ มีความชื่นชมต่อภาษาไทย มีมารยาทและบุคลิกภาพที่ดีและใช้ทักษะในการพูดเพื่อความบันเทิงต่าง ๆ

3. การอ่าน เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่าน มีทักษะในการอ่านในใจ และอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง คล่องแคล่วรวดเร็ว สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกจากเรื่องราวที่อ่านได้ สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์ และวิเคราะห์ใจความสำคัญ ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือ การใช้พจนานุกรม การเลือก การใช้ การเก็บรักษาหนังสือ และการใช้ห้องสมุด ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและหาความเพลิดเพลินในยามว่างและรักการอ่าน

4. การเขียน เพื่อให้มีทักษะในการเขียน เขียนได้ถูกต้องรวดเร็ว เป็นระเบียบสวยงาม และสื่อความได้ เขียนอย่างมีรูปแบบได้ สามารถคิดลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เขียน เขียนแสดงความนึกคิดอย่างเสรีและเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ มีนิสัยที่ดีในการเขียน รักการเขียน และนำการเขียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

การเรียนการสอนภาษาไทยมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามสมควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษา สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อความคิด ความเข้าใจ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ และมีเหตุผล จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่านักเรียนประถมศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์ทางภาษา โดยเฉพาะการอ่านและการเขียน เพราะความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอ่านและการเขียน เป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา

การเขียน เป็นทักษะการแสดงออกที่สำคัญแทนคำพูด นอกเหนือไปจากประโยชน์ในชีวิตประจำวันแล้ว ในการเรียนการสอนเกือบทุกวิชา ต้องอาศัยการเขียนเพื่อบันทึกเพื่อรวบรวมถ้อยคำของครูของเพื่อน หรือของวิทยากร เพื่อรายงานหรือย่อสิ่งที่ได้ยินได้ฟัง และเพื่อเขียนตอบปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะการเขียนคำตอบในเวลาทดสอบนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ดังนั้นการเขียนจึงเป็นรากฐานในการเรียนวิชาต่าง ๆ การเขียนในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นเขียนข้อความประโยค กลุ่มคำ วลี จะต้องเขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ถ้าหากเขียนคำผิดพลาด คลาดเคลื่อนหรือบกพร่องไปจะทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป ผู้สื่อและผู้รับไม่สามารถสื่อความหมายให้ตรงกัน และบางครั้งทำให้เข้าใจความไขว้เขวไปได้

2.1.2 หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา เป็นการเรียนภาษาอังกฤษในระดับต้น มีดังนี้

1. เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา และเหมาะสมกับวัฒนธรรม

2. เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับต้นอย่างเพียงพอเพื่อการศึกษาต่อ หรือนำไปใช้ในการประกอบอาชีพตามความจำเป็น

3. เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ง่าย ๆ ที่เป็นสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง

4. เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมภาษาอังกฤษ

5. เพื่อให้มีนิสัยรักการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ และด้วยสื่อภาษาอังกฤษอื่น ๆ

6. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เห็นประโยชน์ และคุณค่าของภาษาอังกฤษ

กรมวิชาการ (2539) ได้เสนอแนะแนวการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรนี้ มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารควบคู่กัน 2 ด้าน คือ ความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรม และความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์การใช้ โดยมีแนวหลักดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2. จัดการเรียนการสอนภาษาด้วยกิจกรรมที่มีความหมายและหลากหลาย ฝึกการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสามารถใช้ภาษาในสถานการณ์จริง

3. ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการสื่อสารด้วยการฟังและการพูดในระดับเตรียมความพร้อม เพิ่มเติมการฝึกฝนการสื่อสารด้วยการอ่าน การเขียน การสะกดคำในระดับการอ่านออกเขียนได้ และฝึกฝนการส่งสารและรับสารด้วยการฟัง พูด อ่าน และเขียน ในการเรียนภาษาอังกฤษระดับมาตรฐาน พื้นฐาน เป็นต้น

นอกจากนี้ กรมวิชาการได้เสนอแนะกระบวนการวัดและประเมินผลเน้นการวัดความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ทั้งในด้านการใช้ภาษาเพื่อเข้าสู่สังคมวัฒนธรรม และการใช้ภาษาเพื่อสื่อความได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา และเหมาะสมกับสถานการณ์การใช้วัดทั้งความสามารถในการสื่อสารและความรู้ทางภาษา ผลของการวัดและประเมินจะนำมา

ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องระดับเตรียมความพร้อม วัดและประเมินผลโดยการเน้นการประเมินพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรม และความสามารถในการสื่อสารด้วยการฟัง และพูด ระดับการอ่านออกเขียนได้ วัดและประเมินจากความสามารถในการใช้ภาษาในด้านความเข้าใจ การฟัง พูด อ่าน เขียน และการสะกดคำ ส่วนระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น วัดความสามารถในการใช้ภาษา โดยประเมินผลภายหลังเรียน ประเมินทั้งภาคปฏิบัติพื้นฐานตอนต้น วัดความสามารถในการใช้ภาษา โดยประเมินผลภายหลังเรียน ประเมินทั้งภาคปฏิบัติ ภาคความรู้ และเจตคติ โดยเครื่องมือวัดและการประเมินผลที่หลากหลาย มีการวัดระดับมาตรฐานขั้นพื้นฐานทางภาษาของผู้เรียน โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานความรู้ความสามารถ (Proficiency Test) สำหรับผู้จะสำเร็จการศึกษา

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา จะต้องเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการปฏิบัติที่สำคัญ อันจะก่อให้เกิดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างแท้จริง

2.2 หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา (กรมวิชาการ, 2535)

2.2.1 หลักสูตรวิชาภาษาไทย

หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปในวิชาภาษาไทย ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักภาษา
2. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย
3. เพื่อให้สามารถฟังและอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ
4. เพื่อให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และมีรสนิยมในการเลือกอ่านหนังสือ
5. เพื่อให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ และเป็นปัจจัยในการสร้างเสริมเอกภาพของชาติ
6. เพื่อให้เห็นคุณค่าของวรรณคดี และงานประพันธ์ที่ใช้ภาษาอย่างมีรสนิยมในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ
7. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

ส่วนรายวิชาต่าง ๆ เช่น หลักภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นให้ศึกษาการใช้ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับรูปลักษณ์ของคำไทยชนิดต่าง ๆ กลุ่มคำและหน้าที่ของกลุ่มคำ การใช้คำ สำนวน และภาษิต ความสัมพันธ์ของคำต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในประโยครูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเรียบเรียงข้อความทั้งในการพูดและการเขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษาและหลักความนิยม

2.2.2 หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ

หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับรายวิชาเรียนภาษาอังกฤษได้กำหนดสังเขปรายวิชาไว้ ดังนี้

ภาษาอังกฤษหลัก 1 ภาษาอังกฤษหลัก 2

สำรวจความสามารถพื้นฐานในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยใช้ศัพท์ใกล้ตัวและโครงสร้างพื้นฐานของภาษา ฟังประโยค และข้อความสั้น ๆ พูดสื่อความเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน อ่านออกเสียง อ่านบทอ่านสั้น ๆ เขียนคำและประโยค เพื่อให้มีความพร้อม ความสนใจ และมีทักษะเบื้องต้นในการสื่อความหมาย และเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษา

ภาษาอังกฤษหลัก 3 ภาษาอังกฤษหลัก4

ฝึกการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยใช้ศัพท์และโครงสร้างที่เพิ่มขึ้น ฟังบทสนทนา ข้อความสั้น ๆ พูดสื่อความเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน อ่านออกเสียง อ่านบทอ่านที่ยาวขึ้น เขียนบรรยายและเขียนเล่าเรื่องสั้น ๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และความสนใจในการใช้ภาษา และเลือกใช้ภาษาในการสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ภาษาอังกฤษหลัก 4 ภาษาอังกฤษหลัก 5

ฝึกการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยใช้ศัพท์และโครงสร้างที่ซับซ้อนขึ้น ฟังบทสนทนา เรื่องเล่าและข้อความต่าง ๆ พูดสื่อความเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน บรรยายและเล่าเรื่องสั้น ๆ อ่านออกเสียง อ่านบทอ่านที่มีระดับความยากง่ายที่สูงขึ้น เขียนบรรยาย เขียนเล่าเรื่อง กรอกแบบฟอร์มและเขียนจดหมายส่วนตัว เพื่อให้ใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้กว้างขวาง เหมาะสมกับกาลเทศะและเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษา

นอกจากนี้อาจเรียนเพิ่มเติมจากเสริมทักษะ เช่น

ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน เพิ่มเติมจากที่ได้เรียนในวิชาหลัก โดยการจัดกิจกรรมเพื่อให้สามารถใช้ทักษะได้อย่างคล่องแคล่วและแม่นยำยิ่งขึ้น

ฝึกทักษะการฟัง-พูดจากสิ่งที่อ่าน ฟัง และพบเห็นในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและงานอาชีพ เพื่อให้สามารถสื่อสารด้านการฟัง-พูด ได้คล่องแคล่วและแม่นยำยิ่งขึ้น เหมาะสมกับโอกาสและสถานการณ์ต่าง ๆ

ฝึกทักษะการอ่าน โดยอ่านคำแนะนำ ประกาศ บทความ บทร้อยกรองและอ่านหนังสือประเภทความรู้และบันเทิง เพื่อให้สามารถแสวงหาความรู้ และความเพลิดเพลินจากการอ่าน

ฝึกทักษะการเขียน โดยกรอกแบบฟอร์ม เขียนเรียงความ เขียนจดหมายส่วนตัว จดหมายธุรกิจ เพื่อให้สามารถเขียนสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสมตามควรแก่วัย

หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปในวิชาภาษาไทย ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักภาษาและการใช้ภาษาในการสื่อสาร
2. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิผล
3. เพื่อให้สามารถฟังและอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ
4. เพื่อให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และมีรสนิยมในการเลือกอ่านหนังสือ
5. เพื่อให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ และมีความภาคภูมิใจในภาษาไทย
6. เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของวรรณคดีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและที่สร้างสรรค์ขึ้นในปัจจุบัน
7. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

ส่วนวิชาบังคับแกน ภาษาไทย เช่น

ฝึกการฟัง พูด อ่าน เขียนในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาซับซ้อนขึ้น โดยเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ และการใช้ภาษาสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และกะทัดรัด เพื่อให้สามารถใช้ภาษาในเชิงวิจารณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล มีประสิทธิภาพ สุภาพ เหมาะสมกับสภาพการณ์เห็นคุณค่าและความงามของภาษา

ฝึกการฟัง พูด อ่าน เขียน ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยเน้นการใช้ภาษาที่กะทัดรัดและสละสลวย และการใช้ภาษาสื่อความคิด เพื่อให้สามารถเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและความคิด ใช้ภาษาได้อย่างสุภาพ เหมาะสมกับสภาพการณ์ เห็นคุณค่าและความงามของภาษา

ศึกษาหลักการวิธีการในการพูด ฝึกการพูดในรูปแบบของการสนทนา การสัมภาษณ์ การพูดในที่ประชุม การอภิปรายในกลุ่มและในที่ประชุม และการอ่านให้ที่ประชุมฟัง เพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการพูดของตนเองให้ถูกต้องตามหลักการและวิธีการ มีจรรยาบรรณ ความรับผิดชอบ และคุณธรรมในการพูด

อ่านข้อความประเภทต่าง ๆ และวรรณกรรมรูปแบบต่าง ๆ ทั้งบันเทิงคดี และสารคดีที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง พิจารณาแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น แยกองค์ประกอบของวรรณกรรม เพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ในเรื่องที่อ่าน เข้าใจสารของผู้แต่ง และเห็นคุณค่าของวรรณกรรมที่อ่าน

ฝึกเขียนในรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นการลำดับความให้ผู้อ่านได้รับสารอย่างชัดเจน เลือกใช้โวหารให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและโอกาส และอาจให้เขียนบทร้อยกรองอย่างง่าย ๆ แสดงความคิดและความรู้สึก เพื่อเพิ่มพูนทักษะการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ สามารถเขียนแสดงความต้องการ ความคิดและความรู้สึกได้ถูกต้องตามมารยาทและธรรมเนียมนิยม

ฝึกเขียนบทสนทนาที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ โดยใช้จินตนาการหรือกำหนดสถานการณ์ขึ้น

ฝึกเขียนบทความสั้น ๆ แสดงความคิดเห็นหรืออาจฝึกเขียนบรรยายประสบการณ์ พรรณนาทัศนียภาพ หรืออาจเขียนในรูปแบบอื่น

ฝึกแต่งคำประพันธ์ตามความคิดและหัวข้อที่กำหนดให้

เพื่อให้เขียนได้อย่างมีเนื้อหาสาระ น่าอ่าน ใช้ถ้อยคำสำนวนสละสลวยก่อให้เกิดความเพลิดเพลินและช่วยพัฒนาความคิด

หลักสูตรวิชาภาษาต่างประเทศได้กำหนดจุดมุ่งหมายของภาษาต่างประเทศไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความสามารถ ความถนัดในภาษาต่างประเทศตามความสนใจของผู้เรียน

การสื่อสาร มีแนวคิด คือ ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เป้าหมายในการสอนภาษา คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสื่อสาร ส่วนหัวใจในการสอน คือ การใช้กิจกรรมทางภาษาเป็นสื่อในการสอน

การเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีหลักการ คือ

1. สอนให้เกิดการเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา

2. เนื้อหาที่ใช้มีพอสมควรเท่าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. การใช้กิจกรรมทางภาษาเป็นเครื่องมือในการฝึก และถือเป็นหัวใจของการดำเนินการสอน

4. การสอนยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นผู้ชี้แนะ ส่งเสริมความสามารถในการแสดงออก และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

5. การสอนเน้นทักษะรวมมากกว่าทักษะเดียว (ทักษะสัมพันธ์) และเน้นพัฒนาการทางภาษา

การเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีจุดประสงค์ในการสอนมุ่งให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ทักษะการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา มุ่งให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐาน คือ ทักษะเบื้องต้นของการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เน้นทักษะการฟัง พูด อย่างได้ผลจริงจัง แนวทางการเรียนการสอน จึงเป็นการปฏิบัติด้วยตัวของนักเรียนเอง คือ ได้ฝึกพูดและฟังในกลุ่มย่อยมากกว่าฝึกพร้อม ๆ กันในทั้งชั้นเรียน ส่วนทักษะในการอ่านและเขียนก็จะมีการเรียนการสอนอย่างสัมพันธ์กับการพูด และการฟังมากกว่าจะสอนแยกเฉพาะส่วน

2. ความรู้ความเข้าใจ มุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ของภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และสภาพการณ์ แนวทางการสอนจึงเน้นที่การสมมติ หรือสร้างสถานการณ์จำลอง ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมทางภาษา

3. เจตคติที่มุ่งให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีและถูกต้องในการเรียนภาษาต่างประเทศ เห็นความสำคัญและมีแนวคิดว่า ภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมาย เป็นวิธีทำความเข้าใจระหว่างคนที่ต่างชาติต่างภาษากัน แนวทางในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นอันดับแรกของการเรียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งต้องเหมาะสมกับกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ สรุปด้วยตนเองหรือจากกลุ่มย่อยที่ไม่ใช่ต้องบังคับให้ต้องเรียนรู้

จุดประสงค์ดังกล่าว จึงตรงกับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในหลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ให้มีความเข้าใจในหลักเกณฑ์การใช้ภาษาเป็นพื้นฐาน ในการเรียนภาษาอังกฤษ

2. ให้มีทักษะทั้ง 4 ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนในการใช้ภาษาในการสื่อสารได้ตามความเหมาะสมกับวัย

3. ให้มีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ อันเป็นภาษาสากล รวมทั้งมีนิสัยรักการอ่าน และการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

4. ให้เห็นแนวทางในการนำเสนอภาษาไปใช้ประโยชน์

ในการเรียนการสอนมุ่งให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) ได้ตามวัยและศักยภาพ การทำสื่อและกระบวนการสอนจึงเน้นทักษะสัมพันธ์ โรงเรียนมีหน้าที่จัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่นแต่ละแห่ง (กรมวิชาการ, 2533)

หลักสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตรในระดับชั้นประถมศึกษา มีดังนี้

1. เสนอการเรียนในลักษณะบทสนทนาสั้น ๆ ในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อเร้าความสนใจ

2. ฝึกการสนทนาเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ฝึกการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามสถานการณ์

3. ใช้แบบฝึกหัด ฝึกเกี่ยวกับคำศัพท์และการใช้ภาษา พร้อมกับฝึกหัดแสดงท่าทางประกอบ เพื่อทำให้ปัญหาการเรียนในการใช้ภาษานั้นดูเป็นธรรมชาติมากขึ้น (กรมวิชาการ, 2533)

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535: 109-111) ได้กล่าวถึงการสอนเพื่อการสื่อสารว่า มุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงเน้นหลักสำคัญ ดังนี้

1. ต้องให้ผู้เรียนรู้ว่ากำลังทำอะไรเพื่ออะไร ผู้สอนต้องบอกให้ผู้เรียนทราบถึงความมุ่งหมายของการเรียนและการฝึกใช้ภาษา เพื่อให้การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเมื่อเรียนแล้วสามารถทำบางสิ่งบางอย่างเพิ่มขึ้นได้ นั่นคือสามารถสื่อสารได้ตามที่ตนต้องการ เช่น ทักษะการอ่าน เมื่อได้เรียนหรือฝึกไปแล้ว ผู้เรียนสามารถ

อ่านคำแนะนำวิธีใช้อุปกรณ์บางอย่างได้ หรือในทักษะการพูด ผู้เรียนสามารถพูดถามทางไปสถานที่ที่ต้องการจะไปได้ เป็นต้น

2. การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารต้องใช้หลาย ๆ ทักษะรวมกันไป ผู้เรียนภาษาก็ควรจะได้ทำพฤติกรรมเช่นเดียวกับในชีวิตจริง การสอนในลักษณะบูรณาการจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดี ผู้เรียนควรได้ฝึกและใช้ภาษาในลักษณะของทักษะรวมตั้งแต่เริ่มต้น

3. ต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษา กิจกรรมควรมีลักษณะที่เหมือนในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริงควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกใช้ข้อความที่เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ ผู้เรียนต้องได้เรียนรู้ความหมายของสำนวนภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวันได้

4. ต้องให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษามาก ๆ นอกจากผู้เรียนต้องทำกิจกรรมการใช้ภาษาดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีโอกาสได้ทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้ เช่น กิจกรรมที่เป็นงานคู่ งานกลุ่ม เกม การแก้ปัญหา การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

5. ผู้เรียนต้องไม่กลัวว่าจะใช้ภาษาผิด แนวการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษามากกว่าวิธีการใช้ภาษา ผู้สอนจึงไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกครั้ง ควรจะแก้ไขเฉพาะเท่าที่จำเป็น ควรให้ความสำคัญในเรื่องความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) เป็นอันดับแรก ภาษาที่ใช้อาจไม่ถูกต้องนักแต่สื่อความหมายได้

Campbell and others (1996) ได้กล่าวถึงสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่า ห้องเรียนในทุกระดับ ในทุกวิชา ต้องเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยสิ่งแวดล้อมทางภาษา ซึ่งนักเรียนจะได้มีโอกาสพูด อภิปราย อธิบาย และที่สำคัญก็คือ ต้องส่งเสริมให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจในการเรียนจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กรู้สึกปลอดภัยที่จะถาม และแสดงความคิดเห็นโต้แย้งได้ ทักษะการพูดจะพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพได้ ก็ต่อเมื่อได้มีการฝึกในปริมาณที่เพียงพอ และการส่งเสริมที่ถูกทาง และที่สำคัญที่สุดก็คือ ทักษะในการพูดภาษาที่จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อ ผู้พูดได้เรียนรู้การใช้ภาษาอย่างถูกต้องมาจากการฟังนั่นเอง

ต่อไปนี้ คือลักษณะที่บ่งบอกความสามารถทางภาษาของมนุษย์

1. ฟังและตอบสนองต่อเสียง จังหวะ สี และความหลากหลายของภาษาพูด

2. เลียนแบบเสียง ภาษา การอ่าน การเขียน และการอภิปราย

3. ฟังอย่างมีประสิทธิภาพ - ทำความเข้าใจ ถอดความ ตีความ และจำข้อความที่ได้ฟัง

4. อ่านอย่างมีประสิทธิภาพ - ทำความเข้าใจ สรุป ตีความ อธิบายความ และจำข้อมูลที่อ่านได้

5. พูดอย่างมีประสิทธิภาพ - สนทนา พูดกับผู้ฟังที่หลากหลายระดับ และหลายจุดประสงค์ และรู้วิธีที่จะพูดโน้มน้าวให้ผู้ฟังประทับใจในโอกาสที่สมควร

6. เขียนอย่างมีประสิทธิภาพ - เข้าใจ และใช้กฎเกณฑ์ทางภาษา สะกดคำ ใช้เครื่องหมายตอบ และใช้คำศัพท์อย่างเหมาะสม

7. มีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอื่น

8. ใช้ทักษะทางภาษาทั้ง 4 เพื่อสื่อสาร อภิปราย อธิบาย ชักชวน จำ สร้างองค์ความรู้ใหม่ สร้างความหมายทางภาษา

9. พยายามส่งเสริมการใช้ภาษาของตนเอง

10. มีความสนใจในสารต่าง ๆ ที่ได้จากกลอน เรื่องราว และข้อโต้แย้งต่าง ๆ

11. สร้างรูปแบบใหม่ของการเขียน และการสื่อสารทางวาจา

นอกจากนี้ Campbell and others (1996) ได้เสนอหลัก 10 ประการในการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ คือ

การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ 10 ประการ	ผู้ฟังที่ไม่มีประสิทธิภาพ	ผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพ
1. หาประเด็นที่น่าสนใจ	ไม่สนใจสิ่งที่ไม่ตรงประเด็น	พยายามหาว่ามีอะไรที่เป็นประโยชน์สำหรับตน
2. สนใจเนื้อหาที่ไม่ใช่วิธีการนำเสนอ	ไม่สนใจถ้าวิธีการนำเสนอไม่น่าสนใจ	สนใจเนื้อหา และมองข้ามวิธีการนำเสนอ
3. ฟังให้จบก่อนอย่าเพิ่งโต้แย้ง	มีแนวโน้มที่จะโต้แย้งอยู่เสมอ	ยังไม่ได้โต้แย้ง จนกว่าจะฟังจนจบ
4. ฟังเพื่อจับประเด็น	ฟังเพื่อหาข้อเท็จจริง	ฟังเพื่อจดใจความสำคัญ
5. ยืดหยุ่น	จดอย่างเดียว	จดบ้างเป็นบางครั้งและใช้วิธีได้มาซึ่งข้อมูลที่หลากหลาย
6. ตั้งใจฟัง	ไม่ตั้งใจฟัง	ตั้งใจฟังอย่างกระตือรือร้น
7. ไม่วอกแวก	วอกแวกง่าย	มีความอดทนในการฟัง ไม่วอกแวก รู้วิธีที่จะดึงความสนใจ

การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ 10 ประการ	ผู้ฟังที่ไม่มีประสิทธิภาพ	ผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพ
8. ฝึกจิต	ต้านสิ่งที่ยาก	ใช้สิ่งที่ยากเพื่อฝึกจิต
9. เปิดใจให้กว้าง	เห็นด้วยกับข้อมูลถ้าตรงกับความคิดเดิมของตน	พิจารณาข้อมูลหลาย ๆ มุมก่อนตัดสินใจ
10. ให้ความสำคัญของข้อเท็จจริง เนื่องจากความคิดสำคัญเท่าคำพูด	ฝันเฟื่องกับผู้พูดที่คิดเชื่องช้า	ท้าทาย คาดการณ์ สรุป ชั่งน้ำหนัก และฟังอย่างมีคุณภาพ

แม้ว่าการพัฒนาทักษะการสื่อสาร จะต้องเน้นทักษะทั้ง 4 คือ พัฒนาการใช้ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน แต่ทักษะที่ยุ่งยากและซับซ้อน และยากแก่การพัฒนาที่สุดคือ ทักษะการเขียน

การเขียนเป็นทักษะที่มีความสำคัญที่จะต้องสื่อสารให้คนอื่นทราบถึงความคิดและความรู้สึกของผู้ที่ต้องการจะสื่อสาร การเขียนยังเป็นวิธีที่จะช่วยให้ค้นพบตนเอง ผู้อื่น และโลกภายนอกอีกด้วย

คู่มือการวางแผนการเขียน ชี้ให้เห็นว่า โปรแกรมการเขียนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้นักเรียนรู้จักวิธีการเขียน เป็นวิธีการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง โลกภายนอก เป็นวิธีการพัฒนาทักษะทางความคิด การคิดสิ่งใหม่ ๆ และช่วยให้คนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

Davies & Omberg เห็นว่า จุดมุ่งหมายในเรื่องความสามารถในการเขียน ต้องไม่ใช่เพียงการเขียนเรียงความ เพื่อฝึกรูปประโยคเท่านั้น แต่ต้องเป็นการเขียนเพื่อแสดงความคิด ความรู้สึกที่ชัดเจน ซึ่งเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญ

ในการเรียนการสอนภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ ในระยะต้นและระยะกลาง การเขียนมีจุดประสงค์เพื่อเสริมทักษะอื่น ๆ ในรูปของการให้ทำการบ้าน และการทดสอบ อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การให้เด็กได้มีการฝึกเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วย

ลักษณะทั่วไปของการเขียนและการสอนเขียน

การเขียนเป็นทักษะที่ยากและซับซ้อนที่แม้แต่เจ้าของภาษาก็ยังไม่สามารถจะประสบความสำเร็จในการเขียนภาษาระดับสูงได้ ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจากปัญหาภาษาหรือการเขียนโดยตรง

Widdowson ได้กล่าวถึงความยากของทักษะการเขียนไว้ว่า

ข้อความหรือสิ่งที่เขียนไม่ใช่หลักทางภาษาศาสตร์ที่ใช้ได้ตรง ๆ ปัญหาการเขียนที่เกิดขึ้นไม่สามารถจะทำให้หมดไปได้ด้วยความรู้ ความสามารถทางภาษาศาสตร์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความรู้ความสามารถในด้านภาษาศาสตร์ไม่ใช่เครื่องบ่งชี้ว่า จะมีความสามารถในการเขียน

Heaton ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่บ่งบอกถึงลักษณะของการเขียนร้อยแก้วที่ดีไว้ 5 ประการ ดังนี้ คือ

1. การใช้ภาษา ความสามารถในการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง และเหมาะสม
2. ทักษะอื่น ๆ เป็นการใช้เครื่องหมายบทกลอน การสะกดคำ เป็นต้น
3. การได้มาซึ่งเนื้อความ ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาความคิด
4. การใช้รูปแบบในการเขียน ความสามารถในการจัดกระทำกับประโยคและข้อความ รวมทั้งการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ความสามารถในการเลือกเขียนให้ตรงกับจุดประสงค์ของผู้ฟัง รวมทั้งความสามารถที่จะเลือก รวบรวม และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

การพูดและการเขียน

การพูดและการเขียน เป็นทักษะที่เรียกว่า productive และ active แต่มีข้อแตกต่างกันดังนี้

1. คนเราทุกคนมีทักษะการฟัง-พูดตั้งแต่ 2-3 ปีแรกของอายุ แต่ไม่มีใครในช่วงอายุนี้ สามารถเขียนและอ่านได้
2. ผู้พูดใช้เสียงและท่าทางช่วยในการสื่อสารความคิด แต่ผู้เขียนใช้เพียงคำเท่านั้น
3. ผู้พูดใช้การหยุดพักหรือเสียงสูงต่ำ ในขณะที่ผู้เขียนใช้เครื่องหมายวรรคตอน
4. การพูดเป็นพฤติกรรมตามธรรมชาติ ไม่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ในขณะที่การเขียนมีการวางแผน และเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้

5. ผู้พูดพูดกับผู้ฟังที่อยู่เบื้องหน้า ที่อาจตอบสนองด้วยการพยักหน้ารับ หรือปฏิเสธ หรือถามเมื่อสงสัย แต่ผู้เขียนไม่ได้รับการตอบสนองด้วยปฏิกิริยาดังกล่าว

6. ทักษะการฟัง-พูด เป็นทักษะที่ไม่เป็นทางการ ส่วนทักษะการเขียนเป็นทักษะที่เป็นทางการมากกว่า

จุดประสงค์ของกิจกรรมการเขียน

การเขียนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การเขียนในลักษณะของการใช้สัญลักษณ์แทนคำพูด

2. การเขียนในลักษณะของการแสดงความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ และอื่น ๆ ที่จะสื่อสารให้กับผู้อ่าน

Rivers & Temperley ได้แบ่งการเขียนออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับแรกเป็นระดับที่เป็นการได้มาซึ่งทักษะการเขียน

2. ระดับที่สองเป็นระดับการใช้ทักษะการเขียนและได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับย่อย ๆ คือ

2.1 การเริ่มเรียนเกี่ยวกับการเขียน เป็นการเรียนรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษร

2.2 การเขียนภาษา เป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษา และตัวอย่างภาษาเขียน

2.3 การเริ่มผลิตผลงานเขียน เป็นขั้นฝึกสร้างประโยคและข้อความที่สามารถแสดงออกในเรื่องความคิด และความรู้สึกของผู้เขียน

2.4 การเขียนเรียงความ เป็นการเขียนเพื่อจุดประสงค์ในการสื่อสารที่ต้องการ

กระบวนการเขียนของผู้เขียนที่ดี และผู้เขียนที่ไม่ดี

กระบวนการในการเขียนของผู้เขียนที่ดี ที่ได้จากการวิจัย คือ

1. ผู้เขียนที่ดีเริ่มจากการวางแผนการเขียนในสมองก่อน แล้วจึงร่างเป็นฉบับร่าง ในขณะที่ดำเนินการเขียนก็จะทบทวน ปรับปรุง และตรวจสอบความถูกต้องด้วย (Hedge, 1990: p. 3)

2. ผู้ที่มีประสบการณ์ในการเขียนจะพิจารณาดูว่า การเขียนมีจุดประสงค์อะไร และผู้ฟังเป็นใคร มีการรวบรวมความรู้ ความคิด และวางแผน ในขณะที่เขียนก็จะอ่านกลับไปกลับมาเพื่อตรวจสอบให้เป็นไปตามแผนการเขียนที่ได้กำหนดไว้ (Raimes, 1985: p 229)

4. ครูจะตรวจสอบเด็กในลักษณะของรายละเอียดเป็นส่วน ๆ มากกว่าที่จะดูเนื้อหาในการเขียนทั้งหมด

5. รูปแบบการสอนแบบนี้มองแยกว่า การเขียนเป็นทักษะสุดท้ายที่จะฝึกและทำให้ได้ ส่วนรูปแบบการสอนเขียนอีกรูปแบบหนึ่ง เรียกว่า Process Model ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1) การให้กำลังใจ สนับสนุน และบรรยากาศที่สบาย ๆ เป็นสิ่งที่สำคัญ

2) ห้องเรียนมีบรรยากาศเป็นเหมือนชุมชน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสร้างความสัมพันธ์กับผู้สอนได้

3) ในขณะที่ครูกระตุ้น สนับสนุน และแนะนำนักเรียน นักเรียนควรมีบทบาทเป็นเสมือนนักเขียนที่สามารถจะเลือกจุดประสงค์ในการเขียน และกลุ่มผู้อ่านอย่างหลากหลาย

4) การเขียนควรเป็นพฤติกรรมของการสื่อสารเนื้อความ ที่มีความสำคัญสำหรับผู้เขียนและผู้อ่าน

ขั้นตอนในการสอนเขียน

Zamel (1982: pp.195-210), Handbook (1983) and Daviest Omberg (1987: pp.313-323) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการในการสอนเขียนว่า มีอยู่ 7 ประการ คือ

1. Prewriting เป็นขั้นที่จัดประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการเขียน
2. Writing เป็นขั้นการเขียนร่างแรก โดยมีจุดประสงค์เบื้องต้นที่เนื้อความในการเขียน
3. Responding เป็นขั้นที่ให้ผู้อื่นช่วยอ่านงานเขียนอย่างคร่าว เพื่อชี้แนะในเรื่องข้อความหรือรูปแบบทางภาษา
4. Revision เป็นขั้นที่นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงงานฉบับที่ร่างไว้ในครั้งแรก
5. Editing เป็นขั้นที่ผู้เขียนตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาของงานเขียน
6. Evaluating เป็นขั้นที่ครูตรวจงานเขียนของเด็ก
7. Post-writing เป็นขั้นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เห็นคุณค่าของงานเขียนมากกว่าที่จะเป็นแค่การให้เกรด

3.2 แนวการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร

สุมิตรา สวัสดิวงษ์ (2539) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารไว้ ดังนี้

การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการเลือกใช้รูปแบบภาษาให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และสถานการณ์ ผู้ส่งสารและผู้รับสารจึงจำเป็นจะต้องมีความรู้และทักษะในการใช้รูปแบบภาษาหลาย ๆ รูปแบบ การที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะสามารถเลือกรูปแบบของภาษาได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับตัวแปรหลายประการ เป็นต้นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร ภูมิหลัง (เช่น ความรู้ ความสามารถ ทัศนคติ เป็นต้น) ของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ในขณะจะส่งข้อมูล ผู้ส่งสารนอกจากจะเลือกรูปแบบภาษาตามภูมิของตนแล้ว ผู้ส่งสารยังต้องคำนึงถึงภูมิหลังของผู้รับสารด้วย ในทำนองเดียวกันผู้รับสารก็จะตีความหมายที่ได้รับตามภูมิหลังของตน ดังแสดงในแผนภูมิ ข้างล่างนี้

จากแผนภูมิดังกล่าวจะเห็นว่าการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพที่สุดในส่วนที่ภูมิหลังของผู้ส่งสารและภูมิหลังของผู้รับสารคล้ายกันมากที่สุด

เมื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันมีลักษณะสำคัญ ๆ ดังกล่าวมาแล้ว กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกภาษาในการสื่อสาร หรือที่เรียกว่า กิจกรรมเพื่อการสื่อสารควรจะครอบคลุมลักษณะสำคัญเหล่านั้นด้วย Harmer (1983 : 44-45) และ Savigon (1983: 32) ได้สรุปลักษณะสำคัญของกิจกรรมเพื่อการสื่อสารไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการในการสื่อสาร (Desire to Communicate) กิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนกระทำเพื่อฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารต้องสร้างความต้องการที่จะสื่อสารให้กับผู้เรียน ถึงแม้ผู้เรียนต้องมีความรู้สึกหรือเห็นความจำเป็นในการสื่อสาร

2. จุดประสงค์ของการสื่อสาร (Communicative Purpose) กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อจุดประสงค์ของการสื่อสารที่แท้จริงมากกว่าจะให้ฝึกใช้ตัวภาษา และกิจกรรมนั้นควรจะมีช่องว่าง (Gap) ซึ่งอาจเป็นช่องว่างของข้อมูล (Information Gap) หรือช่องว่างของ

ความคิดเห็น (Opinion Gap) เพื่อให้ผู้เรียนพยายามเชื่อมช่องว่างดังกล่าวในขณะกำลังสื่อสาร

3. เนื้อหาไม่ใช่รูปแบบของภาษา (Content not Form) ขณะผู้เรียนกำลังทำกิจกรรมความสนใจของผู้เรียนต้องอยู่ที่สิ่งที่จะพูด (What to Say) ไม่ใช่อยู่ที่ว่าจะพูดอย่างไร (How to Say) ผู้เรียนต้องมีข้อมูล (Message) ที่ต้องการจะสื่อสารเสมอ

4. ความหลากหลายของภาษา (Variety of Language) กิจกรรมนั้นต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาหลายรูปแบบไม่ใช่ใช้เฉพาะรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ผู้เรียนควรมีความรู้สึกอิสระในการใช้ภาษาที่ไม่มีการเตรียมตัวมาก่อน และใช้แหล่งข้อมูลใดก็ได้ที่ผู้เรียนเป็นผู้เลือก

5. ไม่มีการแทรกแซงจากผู้สอน (No Teacher Intervention) กิจกรรมนั้นผู้เรียนเป็นผู้กระทำและกระทำกันเองระหว่างผู้เรียนมากกว่าทำกับผู้สอน ผู้สอนไม่ไปเกี่ยวข้องแม้จะเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดหรือการประเมินการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน ผู้สอนควรจะประเมินผลสุดท้ายของกิจกรรมเมื่อกิจกรรมนั้นเสร็จสิ้นลง การประเมินต้องดูที่การบรรลุจุดประสงค์ของการสื่อสารไม่ใช่การใช้ภาษาที่ถูกต้อง

6. ไม่มีการควบคุมวัสดุที่จะฝึก (No Materials Control) กิจกรรมที่จัดต้องไม่กำหนดภาษาที่ผู้เรียนต้องใช้ ผู้เรียนควรมีโอกาสที่จะเลือกที่จะสื่อสารอะไร และอย่างไรด้วยตนเอง

Savignon. (1983: 32) เสนอแนะให้ใช้ลักษณะสำคัญทั้ง 6 ประการนี้เป็นเกณฑ์พิจารณาว่ากิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนนั้นมีความเป็นกิจกรรมเพื่อการสื่อสารเพียงใด

การนำกิจกรรมเพื่อการสื่อสารที่มีลักษณะตามที่กล่าวไว้ไปใช้ในห้องเรียน จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างยิ่ง Littlewoof (1983: 17-18) ได้สรุปประโยชน์ของกิจกรรมเพื่อการสื่อสารที่มีต่อการเรียนการสอนไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะภาษาโดยรวม (Whole-task practice) การเรียนภาษาคล้ายการเรียนว่ายน้ำ นอกจากจะฝึกทักษะเป็นรายย่อย (Part-skills) แล้ว ผู้เรียนจำเป็นต้องฝึกใช้ทักษะโดยรวม คือ มีโอกาสใช้ทักษะย่อยทั้งหมด

2. ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ จุดมุ่งหมายสำคัญของผู้เรียน คือ การมีส่วนร่วมสื่อสารกับบุคคลอื่น ความสนใจของผู้เรียนจะคงอยู่เมื่อผู้เรียนสามารถมองเห็นว่า การเรียนภาษาในชั้นเรียนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสื่อสารกับผู้อื่น และการเรียนดังกล่าวช่วยผู้เรียนให้

สามารถสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าภาษาเป็นสื่อในการสื่อสารมากกว่าเป็นเรื่องของระบบโครงสร้าง การใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในการสื่อสาร จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นการเรียนที่มีประโยชน์

3. ช่วยให้การเรียนภาษาเป็นไปอย่างธรรมชาติ การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวของผู้เรียนซึ่งหลายอย่างในการเรียนนี้ที่ผู้สอนทราบดีว่า ไม่ได้เกิดจากการสอนของผู้สอนเอง การเรียนรู้สิ่งเหล่านี้จะทำได้โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติจริง ๆ เท่านั้น

4. สามารถสร้างบริบทที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมเพื่อการสื่อสารจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนด้วย ความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจกัน และช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ใช้ความสามารถในการเรียนได้อย่างเต็มที่

3.3 ขั้นตอนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ได้แบ่งขั้นตอนในการสอนเป็น 4 ขั้นตอน คือ (Scott ใน Johnson and Morrow, 1981)

1. การตั้งวัตถุประสงค์ (Setting Objective)
2. การดำเนินการสอน (Presentation)
3. การฝึก (Practice)
4. การถ่ายโอน (Transfer)

ขั้นที่ 1 บอกวัตถุประสงค์ (Setting Objective) อาจตั้งวัตถุประสงค์ปลายทาง (Terminal Objective) และจุดประสงค์นำทาง (Enabling Objective) ในการสอนทักษะเพื่อการสร้างสื่อสารนั้น เน้นการสื่อความหมายทางภาษาต้องเหมาะสม เช่น ผู้สอนอาจตั้งจุดประสงค์ปลายทางว่า ให้ผู้เรียนถามทิศทางให้รู้ความหมายของคำศัพท์และใช้โครงสร้างใหม่ที่ปรากฏในบทสนทนาได้ ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม

ขั้นที่ 2 ดำเนินการสอน (Presentation) ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายในเรื่องที่สอนอย่างชัดเจน โดยการทำความกระจ่างในบริบท (Contextualisation) ซึ่งการทำความกระจ่างในบริบทในแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนี้แตกต่างไปจากแนวการสอนที่เน้นโครงสร้าง กล่าวคือ วิธีสอนเพื่อการสื่อความหมายทางภาษา ผู้สอนจะชี้ให้เห็นว่าประโยคนี้

ใครพูดกับใคร พูดเรื่องอะไร พูดเมื่อไร พูดที่ไหน พูดอย่างไร เป็นพิธีการหรือไม่ ถูกต้องเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับในสังคมหรือไม่

ขั้นที่ 3 ฝึกใช้ภาษา (Practic) เป็นการฝึกเกี่ยวกับตัวภาษา โดยการสร้างสถานการณ์ให้เหมือนจริง ผู้สอนอาจจะช่วยเหลือ แนะนำให้ผู้เรียนจับคู่หรือกลุ่ม โดยผู้สอนทำเป็นแบบคู่กับนักเรียนก่อนแล้วให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในภายหลังการฝึกในลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจจริง ๆ ว่าใครจะเป็นผู้ใช้ประโยคเหล่านี้กับใคร เมื่อไร ที่ไหน และอย่างไร ในการฝึกตัวภาษาในขั้นนี้ ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนพูดตามทั้งสิ้น หรือเป็นรายบุคคล จับคู่ หรือเป็นกลุ่มใหญ่ โดยผลัดกัน ถาม-ตอบ แสดงความคิดเห็น ผู้สอนจะเป็นคนตรวจและแก้ไขให้ผู้เรียนทันทีเมื่อมีความเข้าใจผิดเกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 การถ่ายโอนความรู้ (Transfer) เป็นการเลือกการฝึกการใช้ภาษา โดยมีผู้สอนคอยช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม อาจปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ซึ่งกันและกัน โดยการใช้ภาษาที่เรียนมาแล้วอย่างเสรี และใช้ภาษาในช่วงเวลาที่นานขึ้นกว่าเดิม โดยการสอนบทบาทสมมติหรือเล่นเกมต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ใช้ภาษาอย่างเต็มที่ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้เรียนสามารถนำภาษาที่เรียนในห้องเรียนออกไปใช้ในสถานการณ์ที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันนอกห้องเรียนได้ (สุภัทรา อักษรานุเคราะห์, 2530)

กิจกรรมที่ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

จุดมุ่งหมายหลักของการใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารในการเรียนการสอนภาษานั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และใช้ภาษาที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม การเลือกใช้กิจกรรมจึงต้องขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ และเนื้อหาของบทเรียนเป็นสำคัญ

การจัดกิจกรรมการสอนทักษะการฟัง

Paulston and Others (1976)ได้เสนอแนะขั้นตอนในการฝึกทักษะการฟังสรุปได้ดังนี้

1. กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้รู้จุดมุ่งหมายของการฝึกทักษะการฟัง
2. ให้ผู้เรียนฟังข้อความหรือเรื่องราวที่เตรียมไว้
3. ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหรืองานที่มอบหมายให้ หลังจากการฟังแล้ว
4. ผู้สอนให้คำติชมในงานของนักเรียน

Finocchiaro and Brunfit (1983)ได้เสนอแนะกิจกรรมในการสอนทักษะการฟัง ดังนี้

1. ให้ฟังคำสั่งที่ใช้ในการเรียนการสอนของครู เช่น การถามคำถาม การอธิบายภาพ การเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ให้ฟังเพื่อนคนอื่นถามคำถาม สรุปเรื่อง หรือเล่าเรื่องต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ

3. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ แสดงละคร หรือการสนทนาต่าง ๆ

4. ให้ฟังคำบรรยายจากบุคคลภายนอก หรือฟังบทเรียนจากเทป ฟังเพลง หรือปาฐกต่าง ๆ

5. ให้ดูภาพยนตร์ โดยเฉพาะที่จัดทำขึ้นเพื่อสอนภาษาอังกฤษ หรือจากโปรแกรมภาษาอังกฤษทางโทรทัศน์

6. ให้สัมภาษณ์ชาวต่างชาติที่อยู่ในชุมชน

7. ให้เข้าร่วมการบรรยาย การประชุมปฏิบัติการ ชมรมภาษา หรือการประชุมต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษ

8. ใช้เล่นเกมภาษาอังกฤษ

การจัดกิจกรรมการสอนทักษะการพูด

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2533) กล่าวว่า ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสาร ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการงานอาชีพ มักจะเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการพูด การพูดต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับเสียง ศัพท์ โครงสร้าง และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เป็นทักษะที่ต้องคำนึงถึงความคิดที่ต้องการแสดงออกให้ผู้อื่นเข้าใจ ตลอดจนการเลือกใช้สำนวนภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม ทักษะการพูดจึงต้องใช้เวลาในการฝึก ต้องมีแรงจูงใจ และความถนัดของผู้เรียน

ขั้นตอนในการสอนทักษะการพูด

Scott (1980) เสนอไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. บอกวัตถุประสงค์ ผู้สอนจะบอกให้นักเรียนรู้ถึงสิ่งที่จะเรียน

2. การสอนเนื้อหา ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนสังเกตลักษณะของภาษา ผู้พูดเป็นใคร ผู้พูดจะบอกอะไร สิ่งที่พูด สถานที่พูด และเนื้อหาที่พูด

3. การฝึกและการถ่ายโอน เป็นการพูดพร้อม ๆ กัน หรือทีละคน หรือจับคู่กันฝึกในรูปแบบต่าง ๆ

การจัดกิจกรรมการสอนทักษะการเขียน

กิจกรรมในการสอนทักษะการเขียนที่ใช้กันทั่ว ๆ ไป มีดังนี้

1. กิจกรรมที่ฝึกองค์ประกอบสำคัญในการเขียน ได้แก่ การคัดลอกข้อความที่กำหนดให้ การเปลี่ยนรูปประโยค การเชื่อมประโยค การขยายประโยค ที่ให้ได้ใจความละเอียดกว่าประโยคที่กำหนดให้

2. การเขียนตามคำบอก

3. การเขียนเรียงความเพื่อฝึกการลำดับความคิด

4. การเขียนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การเขียนจดหมายส่วนตัว การเขียนบัตรเชิญ บัตรอวยพร การกรอกแบบฟอร์ม การเขียนรายงานต่าง ๆ การเขียนบันทึกประจำวัน เป็นต้น

การจัดกิจกรรมการสอนทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการใช้ภาษา ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางภาษาในด้านต่าง ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การวัดและการประเมินผลการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การวัดและการประเมินผล วัดได้จากการที่นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร คือ การใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ สามารถเข้าใจ ในสิ่งที่ตนได้อ่านหรือฟัง ตลอดจนสามารถพูดหรือเขียนให้ผู้อื่นเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆได้ การประเมินผลตามวิธีสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจะเน้นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนมากกว่าการตัดสินใจผลการเรียนของนักเรียน เพราะการวัดผลประเมินผลถือว่า เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน Valette (1981) ได้กล่าวถึงแนวโน้มการทดสอบความสามารถในการสื่อสารในปัจจุบัน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การทดสอบความสามารถทางภาษาแบบรวม (Integrative or Global tests)

การทดสอบแบบนี้มักจะมีการทดสอบมากกว่าหนึ่งทักษะ และผู้เรียนต้องใช้ความสามารถทางภาษาภายในเวลาจำกัด แบบสอบชนิดนี้ที่ใช้กันแพร่หลาย คือ การเขียนตามคำบอก การทดสอบแบบโคลซ และการสอบสัมภาษณ์

2. การทดสอบความสามารถทางภาษาจุดย่อย ๆ (Discrete point tests)

การทดสอบชนิดนี้จะวัดองค์ประกอบย่อยของภาษา เช่น เสียง ศัพท์ โครงสร้าง หรือทักษะต่าง ๆ ซึ่งแยกออกเป็นทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยแยกทดสอบเป็นส่วน ๆ ตามองค์ประกอบของภาษาหรือตามทักษะที่ต้องการวัด

องค์ประกอบที่ต้องการวัด

2.1 การทดสอบเสียง

2.2 การทดสอบคำศัพท์

2.3 การทดสอบไวยากรณ์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร

การสื่อสารมีการพัฒนาการมาตามลำดับ โดยเริ่มต้นจากการสื่อสารโดยใช้สัญญาณท่าทาง สัญลักษณ์ ภาษาพูดอย่างง่าย ๆ เพื่อการสื่อสารกันเฉพาะในกลุ่ม ต่อมาเมื่อโลกมีความเจริญขึ้น การสื่อสารได้พัฒนามาตามลำดับ มีการใช้สื่อ ช่องทางต่าง ๆ และเนื้อหาของสารเปลี่ยนไป เพื่อความเข้าใจกันในระหว่างกลุ่ม ต่างกลุ่ม

ในปัจจุบันเทคโนโลยีข่าวสาร เช่น การส่งข่าวระหว่างประเทศ มีความรวดเร็วมาก เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ข่าวที่เกิดขึ้นในโลก สามารถรับทราบกันทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว มีเครื่องมือสื่อสารที่หลากหลาย จนเป็นอุตสาหกรรมทางด้านเทคโนโลยีข่าวสาร ประเทศที่เจริญแล้วจะครอบครองข่าวสารทั้งหมด ดังนั้นการรับรู้ข่าวสารของประเทศอื่นก็จะถูกครอบงำด้วย ดังนั้นการรับรู้ข่าวสารต้องมีวิจารณญาณ และวิเคราะห์เลือกรับข่าวสารได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร จะรวมถึง ผู้ส่งสาร เครื่องมือส่งสาร สาร ผู้รับสาร และเครื่องมือรับสาร ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือการจัดการเรียนการสอนแล้ว ผลการวิจัยต่าง ๆ ได้สนับสนุนกับข้อมูลของ ไพฑูรย์ สินจารัตน์ (2537:13) ที่กล่าวว่า ในการปรับการเรียนการสอนควรต้องเตรียมตัว ดังนี้

1. ศึกษาติดตามให้ทันความเปลี่ยนแปลงของโลกานุวัตร ศึกษาให้รู้แก่นของโลกานุวัตร รู้ข้อดี ข้อเสีย และผลที่เกิดขึ้นตามมา ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ

2. กระบวนการทางการศึกษาและสังคม จะต้องสอนคนให้รู้จักคิด วิเคราะห์ ตีความในสิ่งที่เป็นข่าวสารข้อมูล และสิ่งที่เกิดขึ้นทั่วโลก สอนคนให้รู้จักเลือก พิจารณาสิ่งที่เหมาะสม นอกจากนี้จะต้องสอนคนให้รู้จักตัวเอง ให้มีความเชื่อมั่น สามารถตัดสินใจบนพื้นฐานการวิเคราะห์ และตีความข้อมูลของเขา เพราะถ้าไม่มีความเป็นตัวของตัวเองก็จะไหลตามไปในกระแสอันเชี่ยวกรากของโลกานุวัตร

3. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในส่วนที่เป็นความรู้ในสังคมไทยให้เข้มแข็งและจริงจังยิ่งขึ้น ให้เกิดความเข้าใจชีวิต จิตใจลึก ๆ ของสังคมไทยว่าแก่นแท้คืออะไร และเรายืนอยู่ตรงจุดไหนกันแน่ ไม่ใช่เพียงการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยด้วยการกินอาหารไทย แต่งชุดไทย หรือรำไทย เท่านั้น

4. เนื่องจากโลกานุวัตร ทำให้เกิดช่องว่างทางเทคโนโลยี จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริม กระจายพื้นฐานด้านเทคโนโลยีอย่างจริงจังต่อไป ในส่วนของเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา เทคโนโลยีเป็นตัวสำคัญที่นำมาซึ่งโลกานุวัตร ฉะนั้นถ้าโลกานุวัตรมีส่วนดี ก็ต้องยกความดีให้กับนักเทคโนโลยี แต่ถ้าโลกานุวัตรนำมาซึ่งสิ่งที่เป็นผลร้ายต่อสังคม ก็ต้องโทษนักเทคโนโลยีซึ่งเป็นผู้นำมาซึ่งกระบวนการเหล่านี้

เทคโนโลยีถือว่าเป็นเครื่องมือ อุปกรณ์ หรือ Media สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ สิ่งที่มากับเทคโนโลยี นั้นคือ Information ฉะนั้นจะต้องสอนให้คนรู้จักเทคโนโลยี สอนให้คนเข้าใจ รู้จักวิเคราะห์สิ่งที่มากับเทคโนโลยี นั่นคือ ข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งจะนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมหาศาล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาร ที่ใช้ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อประสม ละคร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์ ซึ่งปรากฏว่าคุณลักษณะของสื่อแต่ละชนิดให้ผลการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน สำหรับเนื้อหาที่ต่างกัน

การวิจัยเกี่ยวกับผู้ส่งสาร จะเน้นด้านความสนใจ ความรู้ และกระบวนการรับสาร และการได้รับการจูงใจ

เมื่อปรับใช้ในการเรียนการสอน ครูต้องใช้การสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนให้มากที่สุด เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ซึ่งอาจทำได้โดย

1. กระตุ้นให้นักเรียนมีความคิดวิพากย์วิจารณ์ (Critical thinking) รู้จักที่จะพิสูจน์สิ่งต่าง ๆ ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ

2. การส่งสารของครูควรใช้สิ่งเป็นรูปธรรม และตรงกับสภาพความเป็นจริงแล้วเปลี่ยนเป็นความคิด หรือการคาดหวัง และทำให้เด็กคิดได้อย่างอิสระ

3. การสื่อสารของครู ควรฝึกให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต หรือใช้เทคนิควิธีการสอนแบบค้นพบหรือวิธีแก้ปัญหา

4. เปิดโอกาสให้เด็กถาม และแสดงความคิดเห็นให้มาก ซึ่งจะช่วยให้เด็กคิดได้ด้วยตัวเอง (Piaget อ้างถึงใน รัญจวน คำวชิรพิทักษ์, 2538)

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ยุรชา ชูดวง (2537) ได้ศึกษาผลการใช้การสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษากับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนด้วยวิธีปกติ

นิรันดร์ รอดเอี่ยม (2531) ได้ศึกษา การศึกษาพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้วยแบบทดสอบรูปภาพ

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคน และความซับซ้อนของประโยค

1. ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน
2. ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่พูดภาษาถิ่นต่างกัน
3. ระหว่างเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาชายกับหญิง
4. ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันในแต่ละท้องถิ่น
5. ระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาชายกับหญิงในแต่ละภาษาถิ่น
6. ระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาชายกับหญิงในแต่ละระดับชั้น
7. ในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่พูดภาษาถิ่นต่างกัน ในแต่ละระดับชั้นเรียน
8. ในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา
   - กลุ่มที่พูดภาษาอีสานหรือโคราชที่มีผู้ปกครองให้ความสำคัญแก่ภาษาต่างกัน
   - กลุ่มที่พูดภาษากลางกับกลุ่มที่พูดภาษาอีสานหรือโคราชที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญแก่ภาษากลาง
9. ในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน
10. ในกลุ่มเด็กนักเรียนที่มีลำดับการคิดต่างกัน
11. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำกับความซับซ้อนของประโยค

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่เรียนอยู่ระดับชั้นเรียนที่สูงกว่ามีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำ และความซับซ้อนของประโยคสูงกว่าเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่เรียนอยู่ในชั้นเรียนที่ต่ำกว่า ทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ ปีที่ 6 มีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคสูงกว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ระดับ .01

2. เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่พูดภาษาถิ่นต่างกัน มีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำต่างกัน ที่ระดับ .01 แต่นักเรียนที่พูดภาษาถิ่นต่างกัน พัฒนาการทางภาษาพูดด้านความซับซ้อนของประโยคไม่แตกต่างกัน

เปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่พูดภาษาถิ่นต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาที่พูดภาษากลางและที่พูดภาษาโคราชมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำสูงกว่าเด็กนักเรียนที่พูดภาษาอีสาน และนักเรียนที่พูดภาษาโคราชมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำสูงกว่านักเรียนที่พูดภาษากลาง

3. เด็กนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคไม่แตกต่างกันจากนักเรียนชาย

4. ในกลุ่มภาษากลาง พบว่า นักเรียนชายที่เรียนชั้นสูงกว่ามีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคสูงกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นต่ำกว่า ที่ระดับ .01

5. ในกลุ่มภาษาโคราช นักเรียนที่เรียนชั้นสูงกว่ามีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคสูงกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นต่ำกว่า ที่ระดับ .01

6. ในกลุ่มภาษาอีสาน นักเรียนที่เรียนชั้นสูงกว่ามีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำ และความซับซ้อนของประโยคสูงกว่านักเรียนที่เรียนชั้นต่ำกว่า ที่ระดับ .01

7. กลุ่มภาษาโคราช นักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคต่ำกว่านักเรียนชาย ที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความแตกต่างกันในด้านมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำ ส่วนนักเรียนในกลุ่มภาษากลางและภาษาอีสาน พบว่า นักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยค ไม่แตกต่างกันจากนักเรียนชาย

8. ในแต่ละระดับชั้น พบว่า นักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคไม่แตกต่างกันจากนักเรียนชาย

9. ในแต่ละระดับชั้นเรียน นักเรียนที่พูดภาษาถิ่นต่างกัน มีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำต่างกันในแต่ละระดับชั้นเรียนที่ระดับ .01

เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ในแต่ละชั้นเรียน พบว่า

- นักเรียนชั้น ป.2 ที่พูดภาษาโคราชมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำสูงกว่านักเรียนที่พูดภาษาอีสาน และนักเรียนที่พูดภาษากลางมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำสูงกว่านักเรียนที่พูดภาษาอีสาน แต่ไม่พบความแตกต่างของพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำของนักเรียนที่พูดภาษากลางกับภาษาโคราช

- นักเรียนชั้น ป. 4 พบว่า นักเรียนที่พูดภาษาโคราชมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำสูงกว่านักเรียนที่พูดภาษากลาง และอีสาน และนักเรียนที่พูดภาษากลางมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำในเด็กนักเรียนที่พูดภาษากลางกับอีสาน

10. นักเรียนชั้น ป.2 ที่พูดภาษาถิ่นต่างกันมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคต่างกันที่ระดับ .01 แต่ในกลุ่ม ป.4 และ ป.6 ที่พูดภาษาถิ่นต่างกัน พัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคไม่แตกต่างกัน

11. นักเรียนชั้นประถมศึกษากลุ่มที่พูดภาษาอีสานหรือโคราช ที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญของภาษาต่างกัน มีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคไม่แตกต่างกัน

12. นักเรียนชั้นประถมศึกษากลุ่มที่พูดภาษากลางมีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคไม่แตกต่างจากนักเรียนที่พูดภาษาโคราชหรืออีสาน ที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญแก่ภาษากลาง

13. นักเรียนที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคไม่แตกต่างกัน

14. นักเรียนที่มีลำดับการเกิดต่างกัน มีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคไม่ต่างกัน

พัฒนาการของภาษาพูดด้านจำนวนคำ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพัฒนาการทางภาษาพูด ด้านความซับซ้อนของประโยค

จารุจิตต์ ธีรพร (2536) ได้ศึกษาการใช้ประสบการณ์ทางภาษาเป็นสื่อพัฒนาทักษะการอ่านในใจเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกการอ่านในใจ ของนักเรียนกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านในใจ ก่อนฝึกและหลังฝึก ของนักเรียนกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ การอ่านในใจ หลังฝึก ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกการอ่านในใจของแต่ละกลุ่ม ดังนี้

	กลุ่มสูง	กลุ่มกลาง	กลุ่มต่ำ
ค่าเฉลี่ยสูงสุด	8.30	7.30	5.95
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.50	1.22	1.43
ค่าเฉลี่ยสูงสุด	7.05	5.35	3.25
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.54	1.70	2.15
ค่าเฉลี่ยสูงสุด	7.83	6.67	4.88
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.26	1.40	2.16

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านในใจก่อนฝึกและหลังฝึกของนักเรียนกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านในใจหลังฝึกระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง กลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จินตนา พลอยภัทรภิญโญ (2530) ได้ศึกษา การศึกษาสัมฤทธิผล การใช้ภาษาไทยด้านการฟังเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิผลการใช้ภาษาไทยด้านการฟังเพื่อการสื่อสาร กับสัมฤทธิผลในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ และเพื่อศึกษาความแตกต่างของสัมฤทธิผลการใช้ภาษาไทยด้านการฟังเพื่อการสื่อสาร กับสัมฤทธิผลในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ และเพื่อศึกษาความแตกต่างของสัมฤทธิผลในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยระหว่าง กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สัมฤทธิผลของการใช้ภาษาไทยด้านการฟังเพื่อการสื่อสาร กับสัมฤทธิผลในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. สัมฤทธิผลในการใช้ภาษาไทยด้านการฟัง เพื่อการสื่อสารของนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

3. สัมฤทธิผลในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรอร ฤทธิ์กลาง (2538) ได้ศึกษา ผลของการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ในการเล่าเรื่อง และการสนทนา ตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ที่มีความสามารถทางการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่เรียนโดยใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์และกลุ่มที่เรียนตามปกติ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ที่คะแนนความรู้ในการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ไม่สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ

รายคู่ พบว่า ตัวชี้นำแบบเน้นตัวอักษรเป็นตัวสีเข้ม จะมีความเข้าใจในการอ่านเนื้อหา เป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าแบบตัวอักษรธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลของความจำ ตัวชี้นำในแบบตีกรอบ ส่งผลความจำและความคงทนในการจำการอ่านได้ดีสุด รองลงมา คือ แบบเน้นตัวอักษรเป็นตัวสีเข้ม และแบบตัวสี ส่วนแบบธรรมดาส่งผลความจำและความคงทนในการจำได้น้อยที่สุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบวัดความจำ และความคงทนในการจำจากการอ่านเป็นรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวม 2 คู่ คือ

2.1 ตัวชี้นำแบบตีกรอบ จะมีความคงทนในการจำจากการอ่านเนื้อหา เป็นค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวอักษรธรรมดา

2.2 ตัวชี้นำแบบตัวอักษรเข้มจะมีความคงทนในการจำจากการอ่านเนื้อหา เป็นค่าเฉลี่ยสูงกว่าแบบตัวอักษรธรรมดา ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ดังนี้

- แบบตัวสีและแบบตัวอักษรธรรมดา ส่งผลต่อความจำและความคงทนในการจำจากการอ่านเนื้อหาไม่แตกต่างกัน

- แบบตีกรอบ แบบเน้นตัวอักษรเป็นตัวเข้ม และแบบตัวสีส่งผลต่อความจำและความคงทนในการจำจากการอ่านเนื้อหาไม่แตกต่างกัน

ประทวน กลั่นพินิจ ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยของครู และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนน้ำไผ่ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

ผลการวิจัยพบว่า

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของครูผู้สอน

มีครูสอนภาษาไทย ป.6 จำนวน 6 คน เป็นชาย 5 คน หญิง 1 คน อายุเฉลี่ย 34 ปี ครูทุกคนสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ จำนวนคาบที่สอนอยู่ระหว่าง 70-90 คาบต่อสัปดาห์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ทุกคน

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนน้ำไผ่ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์

1. ด้านบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน	เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2. ด้านการเตรียมการสอน	เฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย
3. ด้านการปฏิบัติการสอน	เฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย
4. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	เฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย
5. ด้านแรงจูงใจและเสริมทางการเรียน	เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
6. ด้านวินัยและบรรยากาศในห้องเรียน	เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
7. ด้านการมอบหมายงาน	เฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย
8. ด้านการวัดและประเมินผล	เฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนน้ำไผ่ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์

1. ด้านบุคลิกลักษณะของนักเรียน	เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2. ด้านการเตรียมความพร้อมในการเรียน	เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
3. ด้านความสนใจและความตั้งใจ	เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
4. ด้านการปฏิบัติในห้องเรียน	เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนการสอน

1. พฤติกรรมการสอนของครู มีความแตกต่างกัน สรุปได้ว่า

1.1 สภาพภูมิประเทศ

1.2 ความพร้อมของบุคลากร

1.3 สถานที่และสื่อการเรียนการสอน

1.4 ภาวะค่าครองชีพและหนี้สิน

1.5 ผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อนร่วมงาน

1.6 ภาวะงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสอน

พิสิษฐ์ มณีไชย (2534) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มัณฑนี อยู่เย็น ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำ ภายหลังจากการสอนตามกระบวนการเรียนเพื่อรอบรู้ วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญและความคิดเห็น ของนักเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำ ต่อวิธีการสอนตามกระบวนการเรียนเพื่อรอบรู้

ผลการวิจัยพบว่า

ตอนที่ 1 การทำแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ประจำหน่วยการเรียนทั้ง 4 หน่วย โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การรอบรู้ ร้อยละ 75 ปรากฏผล ดังนี้

นักเรียนทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนที่ 1 เรื่อง ความรู้พื้นฐานในการอ่านจับใจความสำคัญ ได้คะแนน 15.63 คิดเป็นร้อยละ 78.17

นักเรียนทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนที่ 2 เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญของบทความ ได้คะแนน 15.72 คิดเป็นร้อยละ 78.33

นักเรียนทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนที่ 3 เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญของบทละคร ได้คะแนน 15.63 คิดเป็นร้อยละ 78.17

นักเรียนทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนที่ 4 เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญของบทร้อยกรอง ได้คะแนน 16.10 คิดเป็นร้อยละ 80.05

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญประจำหน่วยการเรียน กับเกณฑ์การรอบรู้ ร้อยละ 75 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียน รวมทั้ง 4 หน่วย สูงกว่าเกณฑ์การรอบรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การรอบรู้ ร้อยละ 75

ทดสอบไคสแควร์ พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์การรอบรู้ มีร้อยละ 80 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทดสอบค่าที พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญสูงกว่าเกณฑ์การรอบรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการนำสื่อมวลชนไปใช้ในการเรียนการสอนหลักภาษาไทยมาก แต่นักเรียนเห็นว่ามีการนำไปใช้ได้

3. ครูภาษาไทยและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีการนำสื่อมวลชนไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้มากทุกประเภท

4. ครูภาษาไทยและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนำสื่อมวลชนไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้ทุกประเภท

5. ครูภาษาไทยและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในการนำสื่อมวลชนไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยมีปัญหาและอุปสรรคน้อย

จากงานวิจัยทางด้านการเรียนการสอนภาษาไทย อาจสรุปได้ว่า สิ่งที่มีผลต่อทักษะที่จำเป็นต่อการสื่อสาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมระดับชั้นที่แตกต่างกัน อิทธิพลของภาษากับการฝึกประสบการณ์ทางภาษา และเทคนิคการสอนอื่น ๆ เช่น การใช้ตัวอย่างที่มีลักษณะหลากหลาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า การเขียนเพื่อการสื่อสารและฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาน มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

พัชรพิมล บุญรมย์ (2538) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง กับที่เรียนโดยใช้การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง กับที่เรียนโดยใช้การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทางส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับมาก

ปรียานุช ชีววิทยานันท์ ได้ศึกษาผลของการใช้เกมการแข่งขันเป็นทีม ที่มีต่อการเรียนทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างก่อนการเรียนและหลังเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เกมการแข่งขันเป็นทีมของนักเรียนกลุ่มปานกลางเพิ่มสูงขึ้นกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างก่อนการเรียนและหลังเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เกมการแข่งขันเป็นทีมของนักเรียนกลุ่มต่ำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ก่อนการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เกมส์การแข่งขันเป็นทีม ระหว่างนักเรียนกลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พริ้งพงษ์ ไชยชาววงษ์ (2535) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดสื่อประสมเพื่อให้ฝึกทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสร้างชุดสื่อประสมประกอบการพัฒนาทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดสื่อประสมที่สร้างขึ้นให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู และนักเรียนที่มีต่อการเรียน ฟัง-พูดภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดสื่อประสมชุดนี้

ผลการวิจัยพบว่า ชุดสื่อประสมประกอบการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.00/83.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อชุดสื่อประสม ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมทั้งในด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผล ตลอดจนถึงแผนการสอนโดยส่วนรวม

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดสื่อประสม ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้ชุดสื่อประสม และร้อยละ 98.72 มีความเห็นด้วยที่ชุดสื่อประสมทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว และมีโอกาสฝึกทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษให้มากขึ้น

สุพจน์ สีกันทา (2529) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังอยู่ในระดับ 1 คือ พอใช้

นักเรียนมีความสามารถฟังคำถามและการเลือกคำตอบที่มีความหมายสัมพันธ์กับบริบทอยู่ในระดับ 1 คือ พอใช้

นักเรียนมีทักษะการเก็บใจความสำคัญของข้อความที่ได้ฟัง ทักษะการเก็บรายละเอียดจากคำบอกเล่า หรือบทสนทนา และการถ่ายทอดข้อความ และทักษะการฟังคำถามและการเลือกคำตอบให้สัมพันธ์กับคำถามที่ได้ยิน อยู่ในระดับ 0 คือ ต้องแก้ไข

กลุ่มโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องเรียน ไม่เกิน 15 คน , 16 - 30 คน มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน และทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนในห้องมากกว่า 30 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รุจิรา คำแสนใส (2539) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและต่ำ

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและต่ำ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาระหว่างครูกับนักเรียนในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและต่ำ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับผลสัมฤทธิ์ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและต่ำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูภาษาอังกฤษสรุปผลในแต่ละด้าน ดังนี้

- พฤติกรรมการสอนด้านการจัดประเภทของกิจกรรม พบว่า ครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนกลุ่มต่ำให้นักเรียนปฏิบัติมากกว่าครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนกลุ่มสูง
- พฤติกรรมการสอนด้านทักษะที่นักเรียนใช้ในการทำกิจกรรม พบว่า ครูสอนภาษาอังกฤษทั้ง 2 กลุ่ม ได้ให้นักเรียนมีการใช้ทักษะสัมพันธ์ทุกครั้ง กล่าวคือ ทักษะที่นักเรียนใช้มีทั้ง การฟัง พูด อ่าน และเขียน ทุกทักษะปฏิบัติเท่ากัน

- พฤติกรรมการสอนด้านการใช้ภาษาเป้าหมาย (ภาษาอังกฤษ) พบว่า ครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนกลุ่มต่ำใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนมากกว่าครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนกลุ่มสูง
- พฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่ออุปกรณ์ พบว่า สื่อการสอนที่ครูสอนภาษาอังกฤษใช้ประกอบการสอนเหมือนกันทุกครั้ง และโดยเฉลี่ยครูใช้สื่อและอุปกรณ์เท่ากัน
- ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูสอนภาษาอังกฤษ พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า พฤติกรรมทางวาจาที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ พฤติกรรมทางวาจาของครู รองลงมา คือ พฤติกรรมทางวาจาของนักเรียน และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ ความเงียบหรือความสับสน

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของนักเรียนในกลุ่มสูง เท่ากับ 56.00 คะแนนจาก 80 คะแนน และค่ามัชฌิมเลขคณิตของนักเรียนในกลุ่มต่ำ เท่ากับ 53.33 คะแนน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูกับผลสัมฤทธิ์ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีแนวโน้มว่ามีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและต่ำ พบว่า ในด้านเนื้อหาครูสอนภาษาอังกฤษเห็นว่า เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของครูสอนภาษาอังกฤษเห็นว่า มีมากเกินไป ไม่ทันสมัย แต่ด้านกิจกรรมสำหรับการฝึกทักษะการเขียนยังมีน้อยเกินไป จึงต้องเสริมกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน

ทิพาวรรณ สมิตเมฆ (2536) ได้ศึกษาการศึกษาสัมฤทธิผลด้านการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อการสื่อสาร

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสัมฤทธิผลด้านการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนการทดสอบหลังการฝึกทักษะการฟังใน 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟังเพื่อจำแนกการเน้นเสียงของพยางค์ และการเน้นเสียงในประโยค ทักษะเพื่อจับรายละเอียด ทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ และทักษะการฟังเพื่อระบุน้ำเสียงอารมณ์ของผู้พูด สูงกว่าก่อนการฝึกทักษะการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สายันต์ จุปะมัดถา (2539) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร โดยใช้หลัก Information Transfer ในการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการสื่อสาร โดยใช้หลักการ Information Transfer และกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้กิจกรรมที่กำหนดไว้ในหนังสือแบบเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กมลวรรณ นิ่มวรรณัง (2536) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบวิธีสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับวิธีสอนเพื่อการสื่อสารร่วมกับการฝึกแบบฟัง-พูด

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการวิชาภาษาอังกฤษด้านไวยากรณ์ เพื่อการสื่อสารกับวิธีสอนเพื่อการสื่อสารร่วมกับการฝึกแบบฟัง-พูด กับที่เรียนโดยวิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร เพื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการวิชาภาษาอังกฤษด้านการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสารร่วมกับแบบฝึกแบบฟัง-พูด กับที่เรียนโดยวิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร เพื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการวิชาภาษาอังกฤษ ด้านการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีการสอนเพื่อการสื่อสารร่วมกับแบบฝึกแบบฟัง-พูด กับที่เรียนโดยวิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร และเพื่อเปรียบเทียบแบบพัฒนาการวิชาภาษาอังกฤษ ด้านการฟัง-พูด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสารร่วมกับแบบฝึกแบบฟัง-พูด กับที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนพัฒนาการวิชาภาษาอังกฤษด้านไวยากรณ์ของกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสารร่วมกับการฝึกการฟัง-พูด กับที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน

คะแนนพัฒนาการวิชาภาษาอังกฤษด้านการฟังของกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสารร่วมกับการฝึกการฟัง-พูด กับที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน

คะแนนพัฒนาการวิชาภาษาอังกฤษด้านการพูดของกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสารร่วมกับการฝึกการฟัง-พูด กับที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน

คะแนนพัฒนาการวิชาภาษาอังกฤษด้านการฟัง-พูดของกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสารร่วมกับการฝึกการฟัง-พูด กับที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร

เบญจมาลย์ ขุนภักดี (2531) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการเสริมการสอนทักษะการฟัง-พูด วิชาหลักชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารของKeith Johnson

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการสอนทักษะการฟัง-พูดวิชาหลัก โดยการเสริมกิจกรรมเพื่อการสื่อสารของ Keith Johnson และเพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยเสริมกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร ตามหลักการของ Keith Johnson กับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทัศนารี เทียมศิริ (2531) ได้ศึกษาการวิเคราะห์สมรรถวิสัยในการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตามลักษณะของการใช้จริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประชาราษฎร์อุปถัมภ์

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตามลักษณะของการใช้จริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประชาราษฎร์อุปถัมภ์

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีสมรรถวิสัยในการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามลักษณะการใช้จริงผ่านเกณฑ์ 50% คิดเป็นร้อยละ 88.51

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อดูความแตกต่างของคะแนนแต่ละกลุ่ม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การจัดโปรแกรมให้เรียนภาษาอังกฤษ 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ภาษาอังกฤษ-ฝรั่งเศส

กลุ่มที่ 2 วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 3 ภาษาอังกฤษ-สังคมศึกษา

กลุ่มที่ 4 ภาษาอังกฤษ-สังคมศึกษา-คณิตศาสตร์

แสดงให้เห็นว่า นักเรียนของแต่ละโปรแกรมมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไม่เหมือนกัน

การวิเคราะห์ Multiple comparison แบบของ Scheffe พบว่า นักเรียนโปรแกรมภาษาอังกฤษ-ฝรั่งเศส มีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตามลักษณะการใช้จริงไม่แตกต่างไปจากนักเรียนโปรแกรมภาษาอังกฤษ-สังคมศึกษา และนักเรียนโปรแกรมภาษาอังกฤษ-สังคมศึกษา-คณิตศาสตร์ แต่นักเรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีความสามารถแตกต่างจากนักเรียนโปรแกรมภาษาอังกฤษทั้ง 3 โปรแกรม คือ ภาษาอังกฤษ-ฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ-สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ-สังคมศึกษา-คณิตศาสตร์

ปราโมทย์ ครองบุญศรี (2533) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังนักเรียน แรงจูงใจและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังนักเรียน แรงจูงใจและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนและเพื่อหาสมการทำนายความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนโดยใช้วิธีดูคะแนนจากภูมิหลังของนักเรียน และแรงจูงใจเป็นตัวทำนาย

ผลการวิจัยพบว่า ภูมิหลังนักเรียนด้านจำนวนปีที่เรียนภาษาอังกฤษ ประสบการณ์อยู่ต่างประเทศการใช้ประโยชน์จากข้อในการเรียนภาษาอังกฤษ การพูดภาษาอังกฤษของสมาชิกภายในครอบครัวที่บ้าน สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม และการได้รับความสนับสนุนจากผู้ปกครองในการเรียนภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น อายุซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางลบ

แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ แรงจูงใจเชิงบูรณาการ และปริมาณแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปริมาณแรงจูงใจ จำนวนปีที่เรียนภาษาอังกฤษ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม อายุ ประสบการณ์อยู่ต่างประเทศ และการได้รับการปรึกษาทำการบ้านภาษาอังกฤษ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .542 และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนได้ 29.4%

เกษณี มณีรัตน์ (2535) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษ ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษ ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า ในการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารโดยการใช้คำพูด และโดยการไม่ใช้คำพูด โดยรวมทุกพฤติกรรม พบว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในโรงเรียนเอกชนมีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงกว่า

ในการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารโดยเฉพาะพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารโดยการใช้คำพูด พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนในโรงเรียนเอกชนมีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงกว่า เมื่อดูเป็นรายพฤติกรรมของพฤติกรรมในหมวดนี้

สรุปผลได้ดังนี้ พฤติกรรมที่นักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนมีค่ามัชฌิมเลขคณิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลมีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงกว่าโรงเรียนเอกชน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มี 9 พฤติกรรม คือ พูดด้วยสำเนียงการพูดแบบภาษาแม่ พูดภาษาแม่ทับศัพท์ในบางคำ พูดขอความช่วยเหลือจากฟังพูดถึงเรื่องฉันแทน พูดโดยการเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ พูดบรรยายโดยการใช้โครงสร้างประโยคที่ผิด ๆ พูดซ้ำ ๆ คำ พูดบรรยายโดยการใช้ภาษาใหม่ทั้งหมด และพูดกลับไปกลับมา หรือพูดวกวนในเรื่องเดียวกัน

พฤติกรรมที่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนมีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงกว่านักเรียนโรงเรียนรัฐบาล โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มี 6 พฤติกรรม คือ พูดได้อย่างคล่องแคล่ว พูดอ้อมค้อมโดยการอธิบายรูปร่าง บอกลักษณะแทนการระบุคำศัพท์คำนั้นโดยตรง พูดบรรยาย

โดยการสร้างคำขึ้นมาใหม่ พูดด้วยสำเนียงการพูดแบบเจ้าของภาษา พูดบรรยายโดยการใช้คำศัพท์ที่สั้นกว่าแทนคำศัพท์ที่ยากกว่า และพูดบรรยายโดยการใช้คำศัพท์ที่ง่ายกว่าแทนคำศัพท์ที่ยากกว่า

พฤติกรรมที่ค่ามัชฌิมเลขคณิตของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนไม่ต่างกัน มี 2 พฤติกรรม คือ พูดบรรยายโดยการใช้โครงสร้างประโยคอย่างง่าย และพูดบรรยายโดยการใช้โครงสร้างประโยคที่ซ้ำ ๆ

ในการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารโดยเฉพาะพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลมีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงกว่า เมื่อดูเป็นรายพฤติกรรมของพฤติกรรมในหมวดนี้

สรุปผลได้ดังนี้ พฤติกรรมที่นักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงกว่าโรงเรียนเอกชน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มี 3 พฤติกรรม คือ แสดงความหมายในการที่จะพูดให้ผู้ฟังเข้าใจ แสดงท่าทางแทนการพูดหรืออธิบาย และละทิ้งการสนทนา

พฤติกรรมที่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนมีค่ามัชฌิมเลขคณิตไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 มี 4 พฤติกรรม คือ แสดงออกทางสีหน้าประกอบการพูด สบตากับผู้ฟังในขณะที่พูด แสดงท่าทางประกอบการพูดหรือการอธิบาย และหยุดคิดในขณะที่พูดประเด็นที่น่าสนใจ

ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โดยการผลิตตำราเอกสาร ตลอดทั้งสื่อการสอนที่สอดแทรกเนื้อหา โดยเน้นหนักด้านกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะในการพูดของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น

รัตนา ศิริลักษณ์ (2540) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนที่ใช้กิจกรรมการละครเพื่อส่งเสริมทักษะฟัง-พูด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาบทเรียนที่ใช้กิจกรรมการละคร เพื่อส่งเสริมทักษะฟัง-พูด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อบทเรียนที่ใช้กิจกรรมการละครเพื่อส่งเสริมทักษะฟัง-พูด

ผลการวิจัยพบว่า ได้บทเรียนที่ใช้กิจกรรมการละครเพื่อส่งเสริมทักษะฟัง-พูด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 บท ที่มีความเหมาะสมกับระดับความรู้และความสามารถของนักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะผู้เชี่ยวชาญ 2 คน ได้ประเมินว่าทุกบทเรียนมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมากที่สุด

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนที่ใช้กิจกรรมการละคร เพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูด สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นไปในเชิงบวกมากที่สุด นักเรียนคิดว่ามีประโยชน์ต่อตนเองทั้งทางด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านพัฒนาอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด

จากการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษชี้ให้เห็นว่า การนำรูปแบบการสอนใหม่ ๆ มาใช้หรือนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาและทักษะการใช้ภาษาของนักเรียนดีขึ้น นอกจากวิธีการสอนแล้ว การใช้สื่อประสมในการเรียนการสอนและพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสมของครูก็จะช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของนักเรียนเช่นกัน

บทที่ 3
กระบวนการในการสื่อสารและรูปแบบการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

1. กระบวนการในการสื่อสาร

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการในการสื่อสารเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ คือ ผู้ส่งสาร สาร กระบวนการส่งสาร ผู้รับสาร และการประเมินผลการสื่อสาร โดยองค์ประกอบต่าง ๆจะต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ผู้ส่งสาร ผู้ส่งสารจะต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพในด้านที่สำคัญ ๆ 3 ด้าน คือ

1.1 สมรรถภาพทางภาษา

1.2 สมรรถภาพในการสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการสื่อสาร

1.3 สมรรถภาพในการเลือกกลวิธีในการนำเสนอให้เหมาะสมกับผู้รับสาร

2. สาร สารที่จะนำเสนอหรือสื่อให้ผู้รับสารอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สารที่เป็นข้อมูล สารที่เป็นความรู้ความคิด และสารที่เป็นความบันเทิง

3. วิธีการ ในการส่งสารนั้น แม้ผู้รับสารจะมีความสามารถในการรับสารดีแค่ไหนก็ตาม หากวิธีการในการส่งสารไม่ดี ก็ย่อมจะลดผลแห่งการสื่อสารนั้นลงไปได้มาก ดังนั้นกระบวนการหรือวิธีการสื่อสารจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดเช่นกัน

4. ผู้รับสาร ในการสื่อสารผู้รับสารที่มีคุณภาพควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการ คือ

4.1 มีสมรรถภาพทางภาษา

4.2 มีความพร้อมในการรับสาร ซึ่งอาจจะแบ่งความพร้อมด้วยอารมณ์ ด้วยทัศนคติ ความต้องการ รวมทั้งประสบการณ์

4.3 มีคุณสมบัติในการรับสารด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการจับใจความ ความสามารถในการวิเคราะห์ ตีความ เป็นต้น

5. การวัดและประเมินผลการสื่อสาร ในการประเมินผลการสื่อสารผู้ประเมินควรคำนึงถึงประเด็นในการประเมิน 2 ประเด็น คือ

5.1 การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสาร

5.2 การวัดและประเมินกระบวนการในการสื่อสาร

กระบวนการในการสื่อสารดังกล่าวนี้ อาจเขียนสรุปได้เป็นกรอบแนวคิดดังแผนภูมิที่ 1 ดังนี้ คือ

กระบวนการในการสื่อสาร

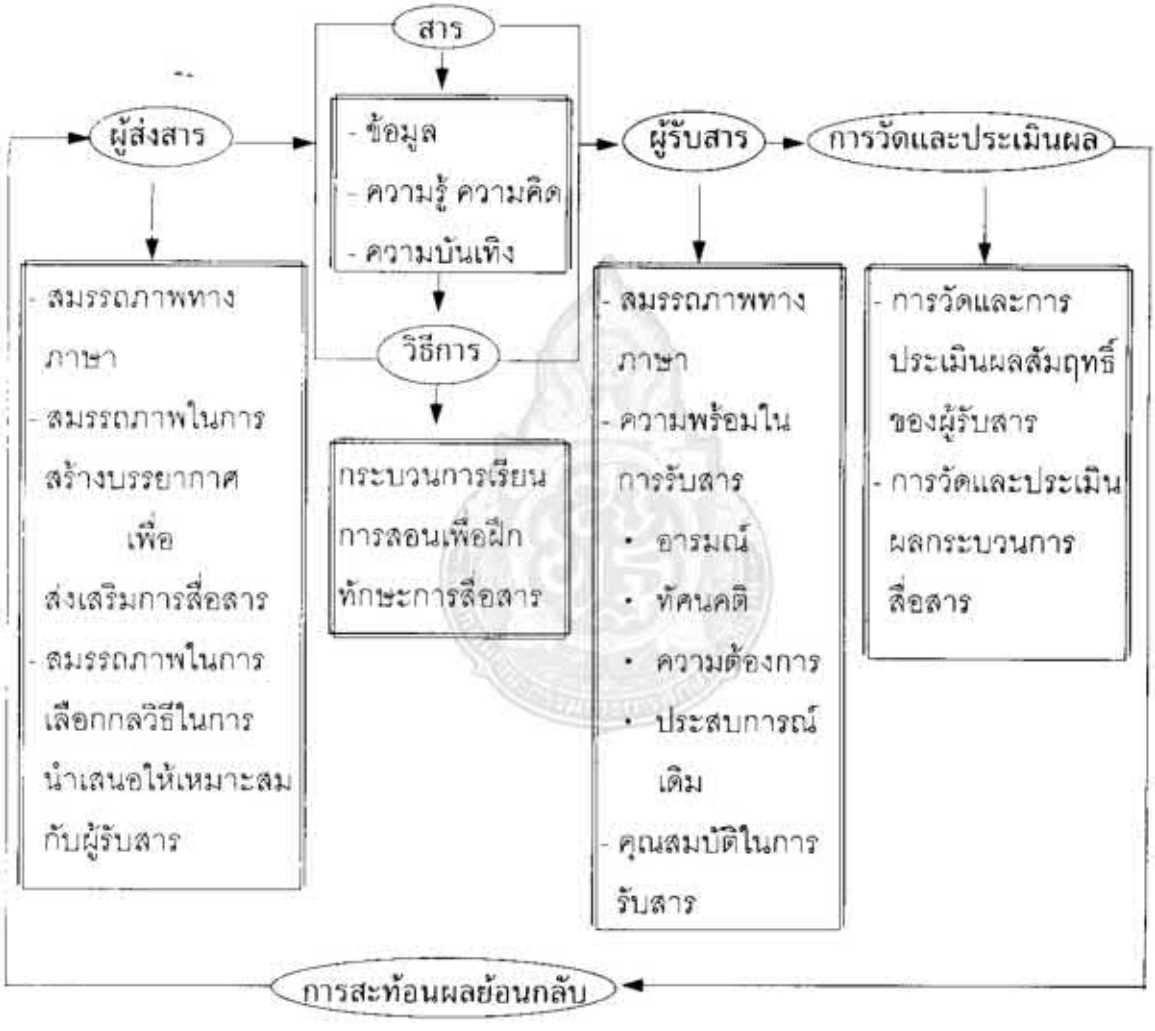

แผนภูมิที่ 1 : แสดงกระบวนการในการสื่อสาร

บทที่ 4
การนำรูปแบบพัฒนาทักษะการสื่อสารไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

จากรูปแบบการสอนเพื่อฝึกทักษะการสื่อสารที่นำเสนอในบทที่ 3 จะเห็นได้ว่าในการพัฒนาทักษะทางการสื่อสารนั้น ขั้นตอนใหญ่ ๆ ในการพัฒนาจะมีอยู่ 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนในการเตรียมคุณสมบัติที่ดีในการสื่อสาร
2. ขั้นตอนในการนำคุณสมบัติที่ดีในการสื่อสารไปใช้ในการเรียนการสอน

ขั้นตอนในการเตรียมคุณสมบัติที่ดีในการสื่อสาร

การเตรียมคุณสมบัติที่ดีในการสื่อสาร เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้ที่ต้องการจะสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนในห้องเรียน หากครูต้องการให้ผู้เรียนมีการสื่อสารที่ดีและประสบความสำเร็จ ครูต้องกำหนดคุณลักษณะที่จะใช้ในการสื่อสารและจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะนั้น ๆ ให้กับนักเรียนก่อนการนำทักษะไปใช้ในการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ

ขั้นตอนการนำคุณสมบัติที่ดีในการสื่อสารไปใช้ในการเรียนการสอน

ในขั้นนี้ครูกำหนดเนื้อหา จุดประสงค์ของการเรียนการสอนตามหลักสูตร แล้วนำกระบวนการฝึกทักษะการสื่อสารและคุณสมบัติที่ดีในการสื่อสารของนักเรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะการสื่อสารของเด็กควรให้หลากหลายและนำไปสู่การปฏิบัติจริงทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในการวางแผนการสอน ครูจะต้องกำหนดกิจกรรมในขั้นตอนการสอนทั้ง ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นวัดและประเมินผลให้ชัดเจน และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้

การวางแผนการสอน อาจทำได้ดังตัวอย่างแผนการสอนที่ได้นำเสนอใน 2 แผนดังต่อไปนี้ คือ

แผนการสอน

เพื่อฝึกทักษะการสื่อสาร สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนปลายหรือมัธยมศึกษา

แผนการสอนที่ 1 ขั้นเตรียมเพื่อฝึกคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นในการสื่อสาร (ทักษะการฟัง)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อที่ใช้	การวัดและประเมินผล
เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมในชั่วโมงนี้แล้ว นักเรียนสามารถ 1. บอกคุณสมบัติของผู้ฟังที่ดีได้ 2. จับประเด็นสำคัญและรายละเอียดที่ได้จากการฟังได้ 3. ประเมินความคิดเจตคติของผู้พูดได้	- คุณสมบัติของผู้ฟังที่ดี	1. ขั้นนำ ครูแจ้งจุดประสงค์การทำกิจกรรมว่า เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและเป็นผู้ฟังที่ดี รวมทั้งให้สามารถนำคุณสมบัติที่ดีไปใช้ในการเรียนในชั้นเรียนได้ 2. ขั้นสอน 2.1 ขั้นนำเสนอข้อมูลหรือเนื้อหา - นักเรียนดูภาพอิริยาบทของผู้ฟังที่ดีและไม่ดีเท่าที่หาได้ - นักเรียนแสดงบทบาทสมมติผู้ฟังที่ดีและไม่ดี (ตามที่ครูเตรียมไว้ล่วงหน้า) - นักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะของผู้ฟังที่ดี ครูช่วยเพิ่มเติมส่วนที่ขาด 2.2 ขั้นฝึกปฏิบัติภายในกลุ่มย่อย - นักเรียนทุกคนกำหนดสิ่งที่ชอบมากที่สุดในใจ	1. กระดาษ 2. เทป cassette 3. แบบประเมินคุณสมบัติผู้ฟังที่ดี	1. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนในขณะทำกิจกรรม 2. ตรวจข้อสรุปที่นักเรียนเขียน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อที่ใช้	การวัดและประเมินผล
		พร้อมทั้งคิดเหตุผลประกอบ - จับคู่กับเพื่อน โดยผลัดกันบอกสิ่งที่ตนเองชอบ พร้อมอธิบายเหตุผล โดยผู้ฟังต้องจดบันทึกข้อมูลลงในกระดาษเปล่าของตน ส่วนผู้พูด จะประเมินคุณสมบัติของผู้ฟังที่ดี และข้อบกพร่องของเพื่อนซึ่งเป็นผู้ฟัง โดยใช้แบบประเมินคุณสมบัติของผู้ฟังที่ดีจัดเตรียมไว้ - นักเรียนที่จับคู่กันประเมินผลการสื่อสารจากข้อมูลที่จดบันทึก ส่งแบบประเมินคุณสมบัติผู้ฟังที่ดี 2.3 ขั้นฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง - นักเรียนฟังเทป ซึ่งเป็นข้อมูลที่ครูเตรียมไว้ จับประเด็นสำคัญและรายละเอียด พร้อมทั้งจดบันทึกลงในกระดาษเปล่า - ครูเปิดเทปอีกครั้งเพื่อให้นักเรียนตรวจสอบข้อมูลที่จดบันทึกไว้		

แผนการสอนที่ 2 : ขั้นนำคุณสมบัติที่ดีในการสื่อสารไปใช้ในการเรียนการสอน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อที่ใช้	การวัดและประเมินผล
เมื่อจบการเรียนในชั่วโมงนี้แล้ว นักเรียนสามารถ 1. จับประเด็นและรายละเอียดที่ได้จากการฟังได้ 2. ตอบคำถามที่กำหนดให้ได้ 3. บอกหลักการและเจตนารมย์ของผู้พูดได้	บทความเรื่องการบริโภคอาหารในยุค IMF	1. ขั้นนำ - แจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบว่าการเรียนในชั่วโมงนี้มุ่งให้นักเรียนจับประเด็น และเจตนารมย์ของเรื่องการบริการอาหารในยุค IMF ได้ - ทบทวนคุณสมบัติของผู้ฟังที่ดี 2. ขั้นสอน 2.1 ขั้นนำเสนอเนื้อหา ครูอ่านบทความเรื่องการบริโภคอาหารในยุค IMF และจดบันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์มที่ครูแจกให้ (ไม่ต้องบอกชื่อบทความ) 2.2 ขั้นฝึกปฏิบัติภายในกลุ่มย่อย - แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน - แต่ละกลุ่มนำบันทึกของตนเองมานำเสนอภายในกลุ่ม อภิปรายประเด็น รายละเอียด เจตนารมย์ของผู้เขียนบทความ และช่วยกันตั้งชื่อ	1.บทความ 2.เทป Cassette 3. chart	1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะฟังบทความและเข้ากลุ่มย่อย 2.ตรวจผลงานที่นักเรียนส่งหลังการฟังบทความ

บรรณานุกรม

กมลวรรณ นิ่มวรรณัง. **การเปรียบเทียบวิธีสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับวิธีสอนเพื่อการสื่อสารร่วมกับการฝึกแบบฟัง-พูด.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2536.

กาญจนาภรณ์ มุขตรา. **การใช้นิทานพื้นเมืองภาคเหนือของประเทศไทยพัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2530.

เกษณี มณีรัตน์. **การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2535.

จาระไน แดลโกมล. **ทฤษฎีและแบบจำลองพื้นฐานทางการสื่อสาร ใน เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 9-15.** สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช, 2535.

จารุจิตต์ ธีรพร. **การใช้ประสบการณ์ทางภาษาเป็นสื่อพัฒนาทักษะการอ่านในใจเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรกจังหวัดสมุทรปราการ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2536.

จินตนา พลอยภัทรภิญโญ. **การศึกษาสัมฤทธิผลการใช้ภาษาไทยด้านการฟังเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2530.

ทัศนารี เทียมศิริ. **การวิเคราะห์สมรรถวิสัยในการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามลักษณะการใช้จริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประชาราษฎร์-อุปถัมภ์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2531.

ทิพาวรรณ สมิตเมฆ. **การศึกษาสัมฤทธิผลด้านการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อการสื่อสาร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2536.

นิรันดร์ รอดเอี่ยม. **การศึกษาพัฒนาการทางภาษาพูด ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาด้วยแบบทดสอบรูปภาพ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2531.

เบญจมาลย์ ขุนภักดี. **ประสิทธิภาพของการเสริมการสอนทักษะฟัง-พูดวิชาหลักชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารของ Keith Johnson.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2531.

ปรมะ สัตะเวทิน ความหมาย ความสำคัญ วัตถุประสงค์และประเภทของการสื่อสารใน **เอกสารการสอนชุดวิชา หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 1-8.** สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 9 นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2535.

ประดินันนท์ อุปรมัย. จิตวิทยากับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 1-7, หน้า 51-109. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.** พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.

ประทวน กลิ่นพินิจ. **พฤติกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยของครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนน้ำไผ่ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษาบัณฑิต-วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2539.

ประนอม เมืองตุ้ม. **ความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักเรียนเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเขตการศึกษา 7.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532.

ปราโมทย์ ครองบุญศรี. **ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังนักเรียนแรงจูงใจและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533.

ปรียานุช ชีวะวิทยานันท์. **ผลของการใช้เกมการแข่งขันเป็นทีมที่มีต่อการเรียนทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2536.

พจนีย์ วิริยะสุนทราพร. **การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการฟังภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการฟังจากแถบบันทึกเสียงและจากการอ่านของครู.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2530.

พรณี เกษรศิริเจริญ. **การศึกษาเปรียบเทียบผลของลักษณะตัวชี้นำในหนังสือแบบเรียนที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่านเนื้อหา และความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2537.

พัชรพิมล บุญรมย์. **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง กับที่เรียนโดยใช้การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2538.

ศิริพร ลิมตระการ. **เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2534.

ศุภร จันทร์เจริญ. **ศึกษาสัมฤทธิผลการใช้ภาษาไทยด้านการเขียนเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชวินิตบางแก้วจังหวัดสมุทรปราการ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2535.

สวนิต ยมาภัย. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษาเพื่อการสื่อสาร. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 1-7, หน้า 1-50. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.** พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.

สมร ยาสาร. **ผลของการสอนภาษาไทย โดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2537.

สมถวิล วิเศษสมบัติ. **วิธีสอนภาษาไทยมัธยมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2528.

สังวร หล้าพระบาง. **การอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง.** ภาควิชาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ บางพระ, วิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษ 2530.

สายันต์ จุปะมัดถา. **ผลของการใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร โดยใช้หลัก Information Transfer ในการสอนภาษาอังกฤษหลัก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิชาภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2539.

สุจิตรา สวัสดิวงษ์. การจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร ใน **แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา.** หน้า 47-61. สุมิตรา อังวัฒนกุล. บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. **หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2532.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. **การศึกษางานวิจัยทางการสอนภาษาไทย.** กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2535.

สุพจน์ สีกันทา. **ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการฟังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2529.

สุพัฒน์ สุกมลสันต์. **การอภิวิเคราะห์และการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในระหว่างปี พ.ศ.2515-2530.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สุภาวดี นัมคนิสรณ์. **การศึกษาผลของการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระฟาติมา.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2533.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. **เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย .** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2527.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. **วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ.** สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

อรอร ฤทธิ์กลาง. **ผลของการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อความสามารถทางการพูด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 2538.

อรุณี วิริยะจิตรา. **การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2532.

Allwright, R. Language learning through communication practice. In Brumfit, C.J. and Johnson, K. (Eds.) **The Communicative Approach to Language Teaching.** 1983. Oxford: Oxford University Press. 160-166 1979.

Berlo, David K. 1960. **The Process of Communication.** New York: Holt, Rinehart and Winston.

Brumfit, C. **Communicative Methodology in Language Teaching.** Cambridge : Cambridge University Press, 1984.

Canale, M. and Swain, M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. **Applied Linguistics,** 1: 1-47 1980.

Campbell, James H. and Hal W. Hepler Ceds. Dimensions in Communication. Belsnont, California: Wadsworts Publishing Company, Inc 1965.

Campbell, Linda and others. **Teaching & Learning Through Multiple Intelligences.** Neidham Heights, Massachusetts: A Simon & Schuster Company 1996.

Davies, N.F. and M. Omberg. "Peer Group Teaching and the Composition Class." **System,** 15, No.3 (1987), 313-323.

Eggen, Paul D. and Kauchak, Donald P. **Strategies for Teachers: Teaching Content and Thinking Skills.** 3 rd ed. Boston: Alyn and Bacon 1996.

Handbook for Planning an Effective Writing Program. California state Department of Education 1983.

Heaton, John Brian. **Writing English Language Tests.** 3 rd. ed. New York: Lingman 1990.

Hedge, Tricia. Writing. **Third impression.** Oxford: Oxford University Press, 1990.

Krashen, S.D. and Terrell, D. **The Natural Approach.** London: Pergamon Press, 1983.

Kranyik, M.A. The construction and evaluation of two methods of Listening skills instruction and their effect on listening comprehension of children in grade 1. **Education and curriculum Development,** 33: 1417-A 1972.

Morrow, K. Principles of communicative methodology. In Johnson, K. and Morrow, K. (Eds.) **Communication in the Classroom.** 1981. 59-66. London : Longman 1981.

Newmark, L. How not to interfere with language learning. In Brumfit, C.J. and Johnson, K. (Eds.), **The communicative Approach to Language Teaching.** 1983. Oxford : Oxford University Press. 159-160. 1979.

Raimes, Ann. "What Unskilled ESL Students Do as They Write: A Classroom Study of Composing." TESOL Quarterly, 19, No.2 (1985), 229-258.

Rivers, W.M., and Temperley, M.S. **A Practical Guide to the Teaching of English as a Second or Foreign Language.** London: Oxford University Press, 1978.

Schramm. and D.F.Robert (eds.) The Process and Effect of Mass Communication. Urbana, Illinois: University of Illinois Press, 1974.

Selfe , C. "An Apprehensive Write Composes." In When a writer can't write Ed. Milk Rose. New York: Guilford Press, 1985. pp. 83-95.

Smith, R.General Models of Communication. Communication Research Center, Purdue University, 1962.

Tayler, B. Teaching English as a Second Language: Incoporating a Communicative, studentcentered component. **TESOL Quarterly**, 17(1) : 64-88 1983.

Widdowson. H.G. **Teaching Language as Communication.** London: Oxford University Press, 1978.

Widdowson, Henry G. "New Starts and Different Kinds of Failure." In Learning to Write: First Language/Second Language. Eds. Aviva Freedman, Ian Pringle and Janice Yakden. New York: Longman, 1983, pp. 33-47.

Zamel, Vivian. "Writing: The Orocess of Discovering Meaning." TESOL Quarterly, 16, No.2 (1982), 195-209.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ

รองอธิบดีกรมวิชาการ

ศาสตราจารย์อุทุมพร จามรมาน ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้อำนวยการกองวิจัยทางการศึกษา (นางสาวอรุณศรี อนันตรศิริชัย)

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางพันธณีย์	วิหคโต	หัวหน้ากลุ่มวิจัยและประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน
ร.ท.หญิงสุดาวรรณ	เครือพานิช	กลุ่มวิจัยและประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน
นายจันทร์	สกุลวงศ์ไพบูลย์	กลุ่มวิจัยและประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ

ผู้วิจัยในโครงการ

รองศาสตราจารย์พิศิษฐ	ตัณฑวณิช	คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์	จินดานุรักษ์	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์สมร	ทองดี	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมคิด	พรมจุ้ย	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นวลจิตต์	เชาวกีรติพงศ์	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทเวศร์
นางพิมพ์ใจ	ภิบาลสุข	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
นายชัยพจน์	รักงาม	หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5
นายสมหวัง	คันธรส	หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

นายผดุงชัย	ภู่พัฒน์	ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
นางพันธณีย์	วิหคโต	หัวหน้ากลุ่มวิจัยและประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน

ผู้สังเคราะห์และเขียนรายงาน

นางพิมพ์ใจ และคณะ	ภิบาลสุข	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ตรวจและพิจารณารายงาน

ศาสตราจารย์อุทุมพร	จามรมาน	ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางสาวอรุณศรี	อนันตรศิริชัย	ผู้อำนวยการกองวิจัยทางการศึกษา
นางพันธณีย์	วิหคโต	หัวหน้ากลุ่มวิจัยและประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน

คณะบรรณาธิการ

นางพันธณีย์	วิหคโต	หัวหน้ากลุ่มวิจัยและประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน
ร.ท.หญิงสุดาวรรณ	เครือพานิช	กลุ่มวิจัยและประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน
นายจันทร์	สกุลวงศ์ไพบูลย์	กลุ่มวิจัยและประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ

ผู้เรียบเรียงและจัดทำต้นฉบับ

นายจันทร์	สกุลวงศ์ไพบูลย์	กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ
นางสาวจุฑามาส	เลกากาญจน์	กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ

ผู้ออกแบบปก

นายชูเกียรติ	เกิดอุดม	ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา พ.ศ. 2542
314-316 ปากซอยบ้านบาตร ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ 10100
นายปกรณ์ ตันสกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
โทร. 2233351, 2235548